Doğan Kardeş

Mart 1963 ★ 125 Kuruş

HAYVAN DOSTLARI

Deniz Eskin

Zübeyde Suna

Nermin Yalçındağ

Sevim Vural

Bülent Fazilet Tanrıverdi

Başak Çınar

Bülent Şentürk

Levent Sağırlak

Fatma Bingöl

Erol Ozan

Gönül Kanıgür

Esin Aytaçoğlu

Yalçın Seyhan

Celâl Soyluer

Ersin Güvener

Tahsin Özkeskin

Mehmet Kutnu

Mahmut Parlar

Doğan Kardeş
ÇOCUK DERGİSİ

Sayı : 528 Mart 1963

Kuruluşu: 23 Nisan 1945

Fiatı: 125 kuruş

Aylık çocuk dergisi ✶ Sahibi: Kâzım Taşkent ✶ Yazı işlerini fiilen idare eden: Vedat Nedim Tör ✶ Yazı İşleri bürosu: Galata, Kuledibi, İlkbelediye Caddesi, Küçükhendek sokağı No. 27, Kat 1 ✶ Mektup adresi: Posta Kutusu: 217 Beyoğlu ✶ Yazı İşleri için telefon: 44 74 37 - 44 05 39 ✶ Abone, posta ve banka havaleleri ve her türlü siparişler, Divanyolu Klodfarer Caddesi No. 7 de Doğan Kardeş Yayınevine yapılmalıdır ✶ Yayınevi ile mektuplaşma adresi: P. K. 1146 İstanbul ✶ Yayınevi telefonu: 27 34 54 ✶ Abone şartları: 12 sayı hesabiyle yıllık 10 lira ✶ Yurt dışı iki misli ✶ Adres değişikliği için 50 kuruşluk posta pulu gönderilmelidir ✶ Gelen yazılar, resimler basılsın basılmasın sahibine geri verilmez ✶ Basıldığı yer: Tifdruk Matbaacılık Sanayii A. Ş. Basımevi

Dergimiz «Basın Ahlâk Yasası»na uymayı taahhüt etmiştir.

Doğan Kardeş Dergisi ve kitapları
YAPI ve KREDİ BANKASI
nın kültür hizmetlerinden biridir.

DOĞAN KARDEŞ

Sevgili okuyucularının Şeker Bayramı'nı candan kutlar, sağlık ve mutluluk diler.

Kitap Hediye Ediniz

Avrupa ve Amerika'da çocuklara doğum günlerinde, bayramlarda, yılbaşlarında, sınıf geçmelerinde hep kitap hediye etmek âdettir. Bizde ise, çocuklara, daha çok, şeker, çikolata, oyuncak, mendil filan gibi şeyler hediye edilir. Birkaç yıldır ama, bizde de kitap hediye etmek âdeti yerleşmeye başladı. Bu, daha akıllıca ve faydalıdır. Çünkü şeker, çikolata, oyuncak, mendil gibi şeyler geçicidir: Yenir, kırılır, kullanılır. Kitap kalıcıdır, faydalıdır. Kitap okumak zevkini aşılar. Ana dilini iyi kullanmasını öğretir. İnsanın bilgisini, görgüsünü arttırır, eğlendirir, oyalar. Kısaca, kitap, en iyi arkadaştır. Onun için her medenî insanın evinde bir «kitaplık» vardır. Kitap hediye etmek âdetinin bizde de geliştiğini görerek çok seviniyoruz.

■

VERDA ERMAN'IN KONSERİ

Eski ve yeni Doğan Kardeş okuyucularının çok iyi tanıdıkları harika çocuklarımızdan Verda Erman 22 Şubat Cuma günü Saray Sinemasında başarılı bir konser verdi.

1944 yılında doğan Verda Erman kardeş müziğe karşı büyük bir istidat gösterdiği için 1949 da İstanbul konservatuvarına yazdırıldı. 1952 den 1957 ye kadar Ferdi Statzer'den piyano dersleri aldı. 1957 yılında, henüz 12 yaşındayken Yapı ve Kredi Bankasının Saray Sinemasında düzenlediği konserde büyük bir başarı kazandı. Ve millî Eğitim Bakanlığınca, harika çocuklara verilen imkânlardan faydalanarak Parise gitti. 1957 den beri, Paristeki müzik öğrenimine başarıyla devam eden ve yakında Paris Konservatuvarını bitirecek olan Verda Erman kısa bir süre için yurdumuza geldi. Gelecek sayımızda onun son konserinden daha geniş haberler vereceğiz. Doğan Kardeş bu örnek Türk kızını candan kutlar, başarılar diler.

Eğlenceli Bir Hikâye

ASLAN VAR YETİŞİN!

AYŞEGÜL kapının önünde durmuş bahçeyi seyrediyordu. Etraf o pırıl pırıl beyaz örtüyle ne kadar da güzelleşmişti. Kar üstüne düşen güneş ışınları insanın gözünü kamaştırıyordu. Küçük kız kendi kendine söylendi:

«Meğer kar ortalığı ne kadar da çok değiştirmiş. Burası hiç bizim bahçeye benzemiyor.

Acaba, çiçek göbekleri nerede? Hani bahçe yolu...»

Bembeyaz örtü üstünde en ufak bir iz bile yoktu. Ayşegül'ün aklına yerde kocaman kocaman izler açmak geldi. Büyük bir dikkatle iki adım attı. Kar içi kürklü sıcacık çizmelerinin altında ezilirken gıcır gıcır tuhaf bir ses çıkarıyordu.

Ellerinde halasının yılbaşında hediye ettiği upuzun tüylü yün eldivenler vardı. Hemen eğilip karları avuçladı. Kocaman bir kartopu yaptı. Bu Ayşegül'ün ilk kartopuydu.

Geçen yıl, hiç kar yağmamıştı. Ondan önceki yıl da dışarıda kartopu oynıyabilecek yaşta değildi.

Kendi kendine türlü türlü oyunlar yaratarak karın tadını çıkarmağa çalışıyordu.

Bir ara havaya sıçrıyarak, ne kadar ileriye atlıyabileceğini denemeye kalkıştı. Karların içine yuvarlanıverdi. Üstü başı kar içinde kalmıştı. Ayşegül bundan da kendine bir eğlence çıkardı. «Kardan adam oldum! Kardan adam oldum!» diye hoplayıp zıplamağa başladı.

Sonra kartopları yapmağa koyuldu. Artık bu işte epeyce ustalık kazanmıştı. Gittikçe daha güzel toplar yapıyordu.

Biraz sonra, bundan da bıktı. Arka bahçedeki limonluğa doğru yürüdü. «Bir de oraları gözden geçirelim» diyordu içinden.

Limonluğa yaklaşınca birdenbire olduğu yere çivilenmiş gibi kaldı. Nasıl korkmasın ki! Önünde kocaman, dev ayak izleri belirmişti. Hem de bir hayvanın...

Hemen sirkte gördüğü hayvanlar canlandı gözlerinin önünde. Bunlar olsa olsa ya bir aslanın ya da bir kaplanın ayak izleriydi.

Kendi kendine,

«Belki de aslanlardan biri sirkten kaçmıştır» diye söylendi. Büyük bir korkuya kapıldı.

«Demek bahçede dolaşıyor. Ya beni yerse?» Karlara bata çıka, düşe kalka eve koştu mutfak kapısından girip, «Anne, anneciğim, imdat beni kurtar!» diye bağırmaya başladı. «Bahçede bir aslan var! Hem de koskocaman!»

Arkasından bir ses,

«Neymiş? Aslan mı?» diyerek kızı belinden tutup havaya kaldırdı.

Ayşegül, babasının boynuna simsıkı sarıldı.

Genç adam kızın saçlarını okşıyarak,

«Ne aslanı yavrum? Şaka yapıyorsun herhalde» Minik kız korkuyla bağırdı:

«İzlerini gözlerimle gördüm, mutlaka bahçenin bir tarafına saklanmıştır?»

Baba, ciddî, ciddî:

«Bir de ben göreyim» dedi. Sırtına paltosunu giyip kızın elinden tuttu. İkisi birlikte bahçeye çıktılar. Limonluğa yaklaşınca Ayşegül,

«Ne olur gitme babacığım, saklandığı yeri bulursan bizi yer» diye yalvarmağa başladı.

Baba gülümsiyerek,

«Korkma yavrum» dedi. «Hiç bir şey yapamaz. Sen bana o kocaman izlere nerede rastladığını bir göster bakayım.»

İzler az ilerde, güneş altında pırıl pırıl parlıyan karlar üzerinde sıra sıra duruyorlardı. Ayşegül'e biraz önce olduklarından da daha büyümüş gibi geldiler.

Hemen babasının paltosunun eteğine yapışıp çekerek, «Bak, bak! bunlar!» diye haykırdı. Babası gülümsedi:

«Benim korkak tavşanım» dedi. «Onlar aslan izi falan değil. Buralarda bir kedi dolaşmış.»

Kız gözlerini iri iri açarak, «Olur mu babacığım? Baksana kocaman. Hiç kedinin ayakları bu kadar büyük olur mu?»

«Doğru zaten komşunun Tekirinin ayakları da o kadar değil. Sabahleyin erkenden geçerken görmüştüm: Yerde minik izler vardı. Güneş çıkıp da etrafı yavaş yavaş ısıtınca karlar da erimeğe başladı. Böylece Tekirin ayak izleri de büyüdü. Bu sabah bahçede dolaştığın yerlere gidip tekrar bakarsan kendi izlerinin de en azından ayaklarının iki kat büyüklüğünde olduğunu görürsün.

Kız hemen ön tarafa koştu babasının dediklerinin doğru olduğunu iyice anladı. Gülerek döndü:

«Doğruymuş» dedi. «Öyleyse artık kar eriyor?»

«Öyle ama iyice erimeden, istersen gel seninle bir de kardan adam yapıverelim.»

Ayşegül'ün sevincine diyecek yoktu. Hemen işe koyuldular.

VÜCUDUMUZLA İLGİLİ MERAKLI BİLGİLER

Vücudumuzdaki kemiklerin çoğunun özellikle kaburga kemiklerinde, ve uzun kemiklerin baş kısımlarındaki boşluklarda ilik denilen yağ ve protein bakımından çok zengin olan bir madde vardır. Kısa ve yassı kemiklerin içi bir süngeri andırır. Bu süngerdokunun aralıkları kırmızı ilikle dolmuştur. Kırmızı ilik kandaki alyuvarları yapar. 20 yaşından sonra uzun kemiklerin ortasındaki kırmızı ilik sarı iliğe döndüğü için, alyuvarlar, kemik başlarındaki kırmızı ilik ile yapılır. Bazı kan hastalıklarında sarı ilik tekrar kırmızı iliğe dönerek alyuvarlar çıkarmağa başlar.

Hangisi daha iyi

KÖSTEBEK, işlerini bitirdikten sonra, gözlerini, derli toplu minicik odasının dört tarafında dolaştırdı. Yüzünde eserlerini hayranlıkla seyreden bir ressamın mutluluğu okunuyordu. Sandalyesine oturup derin bir «Ohh» çekti. Yağmur damlalarının tatlı sesinden, ocakta kaynayan çorbanın fokurtusundan ortalığa derin bir güvenlik havası yayılıyordu. Köstebek bunları dinlerken bir yandan da kendi kendine keyifli keyifli konuşuyordu.

«Rahatıma diyecek yok doğrusu. Halılarım, kilimlerim tertemiz. Minderlerim bozulmuyor! Ortalık pırıl pırıl. Sessiz de. Tam kafa dinlendirilecek yer. Kimse işlerime burnunu sokmuyor, yemeklerime ortak olan da yok. İşte bu hepsinden çok hoşuma gidiyor.»

Dudaklarını iştahla yaladı. Peçetesini boynuna bağladıktan sonra çorba tenceresini ocaktan indirdi masanın üstüne koydu.

Tam kapağı açıyordu, kulağına hafif bir ses geldi. Durdu. Dinledi. Sokak kapısının önünde biri vardı herhalde. Burnunu çekip duruyordu.

Kapıyı açınca her tarafından sular süzülen bir tavşanla karşılaştı.

Hayvancağız iliklerine kadar ıslanmıştı. Soğuktan dişleri birbirine vuruyordu. Sıcacık odayı görünce gözleri ümitle parladı. Titrek bir sesle çekine çekine, sordu:

«Misafir kabul eder misiniz?»

Köstebek ilkin «Hayır» deyip geri çevirmek niyetindeydi ama tavşan öylesine acınacak bir haldeydi ki,

«Haydi, gir gir» demekten kendini alamadı.

«Gir ama, ayaklarını iyice sil. Ortalığı kirletmek yok. Sonra yağmur diner dinmez de hemen çıkıp gideceksin. Bunu sakın aklından çıkarma.»

Tavşan bir köşeye büzüldü. Islak bir pamuk yığınını andırıyordu. Yanaklarından burnundan şıpır şıpır damlıyan suları silerken, yan gözle de masayı süzüyordu.

Köstebek onun bu kaçamak bakışlarını farketmişti.

Kendi kendine homurdandı :

«İçeri aldığım yetmiyormuş gibi, anlaşılan şimdi de yemeğime ortak çıkmaya kalkışacak.» Sonra o mis gibi çorbayı tek başına yiyişini kanıtlayacak sebepleri aramağa koyuldu. Yirmi yedi tane de buldu. Yirmi sekizinciyi düşünürken arka kapıdan bir aksırık duyuldu. Hırsla yerinden kalkıp kapıyı açtı. Bu defa da karşısına ıslak bir yün topağını andıran bir baykuş dikilince iyice öfkelendi. Yüzü asıldı. Başını iki yana sallıyarak homurdana homurdana, bir köşedeki tavşana, bir de, karşısında titreyip duran, kuştan başka herşeye benziyen o zavallı yaratığa baktı.

«Sözleşmişler sanki!» diye söylendi.

Baykuş kısık kısık,

« Ne olur, beni de içeri alın» diye fısıldadı. Alacağı cevabı çok iyi biliyordu.

Köstebek ilkin biraz homurdandı, kendi kendine birşeyler söylendi, ama sonra,

«Haydi» dedi. «Öyle aptal ap-

tal yüzüme bakıp durma. Ayaklarını sil de içeri gir. Yalnız unutma yağmur diner dinmez bir dakika bile durmak yok.»

Baykuş üst üste teşekkürler ederek usulca tavşan kardeşin büzüldüğü köşeye geçti. Çıtları çıkmıyordu. Bir de gözlerini masaya dikmeseydiler köstebek onların içerde olduğunu bile çoktan unutacaktı. Ama rahatı kaçmıştı bir kere köstebeğin. Sandalyesinde kıpırdanıp duruyordu. Bir ara homurdanmağa başladı:

«Bu düpedüz saygısızlık doğrusu. Sanki daha uygun bir zamanda gelemezler miydi? Bula bula yemek vaktini mi bulduular.»

Daha «yemek vakti» sözü dudaklarından dökülür dökülmez korkunç bir tıslama duyuldu:

«Yemek vakti ha? Çok güzel! Zaten ben de acıkmıştım.»

Bunları söyliyen kocaman bir çıngıraklı yılandı. Tüyler ürpertici sesler çıkararak aralık kapıdan içeri süzülmeğe çalışıyordu.

Köstebek hemen yerinden fırladı:

«Yoo! Bak işte bu olmaz» dedi. «Öyle yağma yok. Yemeğimi kimseye veremem doğrusu!»

Yılan korkunç bir kahkaha atarak:

«Telâşlanma, dostum» dedi. «Zaten yemeğine dokunacak değilim. Ben seni yiyeceğim seni!» Köstebek hemen kocaman karyolayı iterek kapının önüne kapayıverdi.

Dışarda kalan yılan alaycı seslendi:

«Yaa! Demek böyle ha! Aklınca beni içeri sokmıyacaksın! Dur şimdi sen görürsün!»

Az sonra arka kapı sarsılmağa, çatırdamağa başladı. Yerinden oynuyordu sanki. Bir ara nasıl olduysa, koca karyola köstebeğin üstüne devriliverdi. Hayvancağız örtüler yorganlar yastıklar altında kaldı. Çırpınıp duruyordu.

Epeyce silkinip çırpındıktan sonra güçlükle başını dışarı çıkarabildi. Hemen arka kapıya baktı. Bir de ne görsün? Yılan içeri girmek üzere değil mi?

Avazı çıktığı kadar bağırmağa başladı:

«İmdaat, imdaat! Yetişin! Kurtarın!»

O böyle çaresizlik içinde kıvranırken tavşanla baykuş ocaktaki bütün ateşi kocaman bir küreğe doldurmuşlar kapıya doğru yürüyorlardı. İyice yaklaşınca, korları eşiğin gerisindeki taşlar üstüne yayıverdiler.

Kapı ardına kadar açılınca, yılan içeriye öyle bir saldırış saldırmıştı ki, birdenbire duramadı. Burnu ateşe giriverdi.

Yine aynı hızla geri döndü.

«Yandım, yandım» diye haykırarak en yakın su birikintisinin yolunu tuttu.

Bu arada köstebek de binbir güçlükle kendini yatağın altından kurtarabilmişti.

Can düşmanının kaçışı bir türlü gözünün önünden gitmiyordu. Çektiği korku hayvancağızı alt üst etmişti.

Derin bir nefes aldı. Canlarını dişlerine takıp, kendini kurtaran tavşanla baykuşa yaptığı kabalık aklına geldi. Utancından yerlerin dibine geçti. Onlara teşekkür bile edemiyordu. Bir ara sıkıla sıkıla bir baykuşun bir de tavşanın yüzüne baktı.

Ağzını açtı. Ama bir kelime bile gelmiyordu aklına.

«Ehem!» diye hafifçe öksürüp sustu.

Çok geçmeden yağmur da dindi.

Tavşanla baykuş hemen ayağa kalktılar. İlkin tavşan konuşmağa başladı:

«Çok teşekkür ederiz. Bizi bu yağmur altında dışarda bırakmadın, iyiliğini hiç unutamıyacağız.»

Baykuş içini çekerek söze karıştı:

«Sağ ol, köstebek kardeş. Haydi bize allahaısmarladık! Gidip başımızı sokacak birer yer arıyalım.»

Sıcak odadan ayrılmak istemedikleri besbelliydi. İkisi birlikte,

«Buraya çok ısınmıştık. Hiç bir yerde bu havayı bulamıyacağımızı da çok iyi biliyoruz» deyip kapıya yöneldiler.

Köstebek şöyle bir etrafına bakındı. Onlar giderse evin bomboş kalacağını düşünerek içine bir gariplik çöktü. Tekrar,

«Ehem» diye öksürdü. «Şey... Durun. Bir dakika beni dinleyin. Bir şey diyecektim de. Ku-

(Devamı S. 50 de)

Lekeleri su ile çıkan

PARKER SUPER Quink

YIKANIR MAVİ MÜREKKEBİ

SOLVEX İHTİVA EDER

Bu sihirli madde sayesinde tortu bırakmaz, dolma kaleminizin ömrünü uzatır.

6 Cazip renkte mevcut

1 ons (29 cm³) TL. 1.80 • 2 ons (59 cm³) TL. 2.70 • 1/2 litre TL. 12.50

İlâncılık 9756 • 2

Müzik Köşemiz

Fiyordların
Bestecisi

Edvard GRIEG

Gülen OKTAY

NORVEÇ'in sahil kasabalarından Bergen'de fırtınalı bir geceydi. Ortalığı birbirine katan rüzgâr, ardı arkası gelmiyen gök gürültüsü, geceyı gündüze çeviren çatallı şimşekler etrafa tüyler ürpertici vahşi bir görünüş veriyordu.

Bu sırada beş yaşlarında kadar minik bir çocuk alnını cama dayamış düşünceli düşünceli gökyüzüne bakıyordu Edvard Grieg fırtınalı yağmurlu havaya bayılırdı ama o gece manzaranın tadına varamıyordu. Aklı az sonra başlıyacak olan eğlenceye takılmıştı. Misafirler neredeyse geleceklerdi. Hiç değilse kısa bir süre için yağmurun dinmesini istiyordu. Gökyüzü tekrar aydınlandı. Ulu dağlar bütün heybetleriyle ortaya çıktılar.

Oda sıcacık, rahat ışıl ışıldı İlk bakışta göze çarpan şey kocaman bir piyano ve üstündeki nota yığınıydı. Çocuk uzun bir süre arkası bu iç açıcı odaya dönük durdu. Ama birdenbire dağlardan kocaman kayalar yuvarlanıyormuş gibi bir ses ortalığı çınlatınca piyanoya koştu. Parmaklarının ucunda kalkarak tuşlara ulaştı. Parmaklarını notalar üzerinde gezdirdi. Sesleri dinledi. Tekrar notalara vurdu. Kulak verdi. Kendi kendine gülümsedi. Sonra da sevinçle mutfakta ziyafete hazırlık yapan annesine koştu.

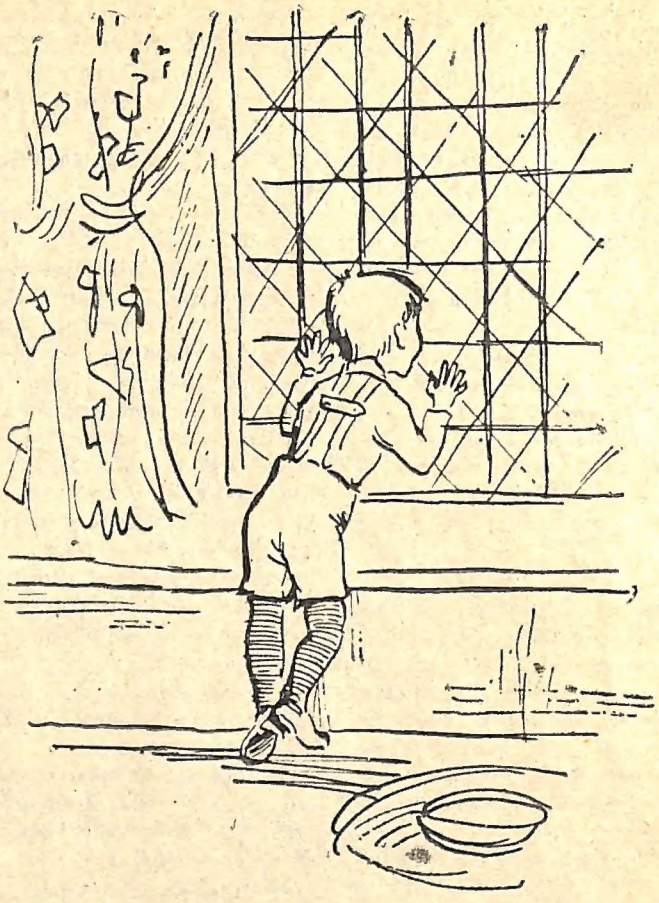

Edvard içeri girince bayan Grieg,

«Yaptığın akordu (*) dinledim» dedi. «Fırtınayı andırıyordu. Ben senin kadarken notalara teker teker vurarak melodiler çıkarmağa çalışırdım. Bence senin müziğe karşı büyük bir istidadın var. Sana hemen piyano dersi aldırmalıyız.»

Az sonra beklenen misafirler de geldiler.

Mozart'ın sonatlarını birbiri ardınca çalıyorlardı.

Bu sırada bir köşeye çekilip müziği büyülenmiş gibi kendinden geçerek dinliyen çocuğun hali annenin gözünden kaçmamıştı. Uzun bir sonatı hiç kıpırdamadan dinliyen bu minik çocuğun ilerde büyük bir müzik ustası olacağına iyice inanmıştı artık.

Dışarda, yağmur bardaktan boşanırcasına yağıyordu. Limandaki gemiler evler bahçeler, kısacası şehirdeki herşey herşey sırsıklam olmuştu. Uzaklardan derin gümbürtüler geliyordu. Edvard hissettiklerini dile getiremiyordu, ama Mozart'ın müziğinin fırtınaya benzemediğini iyice biliyordu. Kafasında misafirler gelmeden az önce çaldığı akort çınlıyordu. İşte o fırtınanın ta kendisiydi.

On dört yaşına bastığında artık büyük bir ustalıkla piyano çaldığı gibi besteler de yapıyordu.

Dünyaca tanınmış Norveçli kemancı Ole Bull, çocuğun bestelerini dinledikten sonra hayretler içinde kaldı.

Gözleri dolu dolu olmuş-

(*) Bir arada çalınan birkaç ayrı nota.

tu. Hemen yerinden fırlayıp çocuğu kucakladı.

«Bir kaynak, sonsuz bir kaynak bu! Ama işlenmesi gerekir, körlenmesin kendi kendine! Derhal seni Leipzig konservatuvarına göndermek lâzım.»

Ünlü kemancı bu konu üzerinde çocuğun annesiyle babasıyla uzun uzun konuştu. Kısa bir süre sonra, Grieg Almanya'da sıkı bir müzik eğitimi görmeğe başladı. Devrin en ünlü müzik öğretmenlerinden dersler alıyordu ama içlerinde en çok sevdiği ve yararlandığı Moritz Hauptman'dı. Usta öğretmen ötekiler gibi onu bir takım sıkı müzik kurallarına uymağa zorlamıyordu, ayrıca içinden geldiği gibi yazmasını da destekliyordu.

Leipzig'de dört yıl sürekli müzik eğitimi gördükten sonra Bergen'e döndü Verdiği konserden kazandığı parayla bir sürü solfej kitabı alarak çalışmalarına kendi kendine devam etti.

Bir yıl sonra tekrar yurt dışına çıktı. Danimarka'daki Kopenhag şehri devrin büyük kültür ve sanat merkezlerinden biriydi. Orada tam istediği gibi bir hava bulmuş, pek çok dostlar edinmişti. Bir gün ünlü bir Kopenhag'lı, masal babamız, Hans Christian Andersen'le de tanıştı.

Günler birbirini kovalarken güzel bir tesadüfle Grieg'in hayatında yepyeni bir devre başladı.

Bir sonbahar akşamı lokantada yemeğini yerken kızıl saçlı, çilli yüzlü, güleç bir delikanlı yanına yaklaştı.

«Siz Edvard Grieg'siniz herhalde. Ben de Rikard Nordrak» dedi. «Nihayet iki büyük adam karşılaştı. Eserlerinize hayranım. Ben de besteciyim. Ama yalnız o kadar değil. Şiir yazarım, şarkıcılık ve tiyatro oyunculuğu da yaparım. Ben de sizin gibi Norveçliyim.»

Genç, Grieg'in yanına oturmuş âdeta nefes almadan konuşuyordu.

«Edvard Grieg beni dinle! Norveçi, yurdumuzu, o fiyordlar, periler, cüceler ülkesini müziğinde dile getirmelisin.»

«Bırak beni içimi dökeyim» diyordu genç adam. Konuştu, konuştu, konuştu. Sözleri Grieg'i daldığı rüyadan, nereden başlıyayım nasıl başlıyayım gibi bocalamalardan kurtarmıştı. Önünde ışıl ışıl bir yol vardı Artık kendine güvenerek yürüyebilirdi.

O geceden sonra Grieg'le Nordrak birbirlerinden ayrılmaz oldular. Genç adam eski Norveç peri masallarını, halk hikâyelerini Norveç tarihindeki önemli olayları çok iyi biliyordu. Bunların hepsini besteciye anlattı. Bu hikâyelere dayanan opera, senfoni, plânları kuruyor, onları müzikle dile getirmesi için besteciyi büyük bir heyecanla destekliyordu.

Artık Grieg yolunu bulmuştu. Müziğinde kuzey ülkelerinin özel havası esiyordu. Konserlerde Nordrak Grieg'in bestelerini okuyordu.

Fakat bu mutlu günler pek uzun sürmedi. Nordrak birdenbire yatağa düştü. Vereme tutulmuştu. Kısa bir süre sonra da Grieg'in bir konser için Leipzig'e gitmesi gerekti.

Bir daha da birbirlerini göremediler.

Grieg candan dostunun ölüm haberini duyunca duygularını fırtınalı bir marşla dile getirdi. «Richard Nordrak'a Cenaze Marşı.» En çok sevdiği bu bestesinin kendi cenazesinde de çalınmasını istemişti.

Böylece Grieg'in hayatında yeni bir devre daha başladı. Artık öğrencilik yılları, o kaygusuz, dertsiz günler sona ermişti. Yurduna gidip ciddî çalışmalar yapması gerekiyordu.

Konserler ve piyano dersleri veriyordu. Fakat büyük bir sıkıntı içindeydi. Güzel sanatların emekleme devresinde olduğu bir ülkede, bir sanatçının karşılaştığı güçlüklere göğüs germesini öğreniyordu.

Bir ses sanatkâriyle evlendikten sonra, tekrar Danimarkaya gitti. Kopenhag yakınlarındaki bir kasabada kiraladıkları çiftlikte bugün ölmez piyano konçertoları arasına geçen «La Minör Piyano konçertosu»nu besteledi.

Oslo'da yine hayatının yö-

nünü değiştiren bir şey oldu. Bir gün ünlü konser piyanisti Franz Lizst'den eserlerini öven bir mektup aldı. İşte bu mektup yardımıyla hükümetten gereken parayı sağlıyarak karısiyle birlikte İtalya'ya gitti.

Bu sıcak güneşli Akdeniz ülkesinde güzel sanatlara verilen büyük önem bestecinin cesaret ve yaratıcılığını büsbütün kamçıladı.

Bir ara orada Lizst'le tanışmak fırsatını da buldu. Onun desteğiyle müzik dünyasına ölmez eserler kattı.

Artık Oslo'ya dönmüşlerdi. Bir sabah Norveç'in ünlü yazarlarından biri olan Henrik İbsen'den bir mektup aldılar. İbsen, Peer Gynt adlı bir İskandinav masal kahramanının serüvenlerini anlatan eserini sahneye koymak amacındaydı. Grieg'den bunu bestelemesini istiyordu.

Grieg, «Bu benim için büyük bir şereftir» diye işe koyuldu. Fakat kolay bir şey değildi. Eldeki yazının bazı kısımlarını anlamak bile güçtü. Başlı başına bir hayal dünyası yaratmıştı orada İbsen, Grieg'in de bunu müzikle canlandırması, dile getirmesi gerekiyordu.

Grieg Peer Gynt'in müziğine başlayınca Bergen dolaylarında bir köye çekildi. Burası Peer Gynt'in cüceler periler arasında yaşadığı fiyordlar ülkesini andırıyordu.

Bir gün karısıyla kırlarda dolaşırken bir tepede minik bir kulübeye rastladılar. Evin bir yanındaki pencerelerden deniz, fiyordlar ayaklar altındaymış gibi görünüyordu. Öte yandakilerden de ulu dağlar.

«Ben de Peer Gynt'in yaşadığı havaya iyice girmeliyim» dedi Grieg ve evi hemen kiralayıverdi.

Çok geçmeden yalçın dağın eteğindeki kulübede piyanosunun başında işe başlamıştı bile. Peer Gynt'e müziği iki yılda yazdı.

İbsen'in hayal gücüyle Grieg'in yaratıcılığı birleşince müzik ve şiir sevenlerin ruhunu doyuracak bir sanat anıtı meydana geldi.

Artık Grieg'in ünü bütün dünyaya yayılmıştı. Avrupanın sanat merkezlerinde durmadan konserler veriyordu.

Hayatının sonlarına doğru, dağların ve fiyordların manzarasını görebileceği bir tepe üstünde bir ev yaptırdı. Ömrünün sonuna kadar burada Norveç'i bütün özellikleriyle dile getiren parçalar besteledi.

Bunu Biliyor muydunuz?

Lâmba deyip te geçmeyin :

Reklâmları süsliyen renk renk ışıklar, caddeleri aydınlatan kocaman gümüş renkli lâmbaların bildiğimiz elektrik ampullerinden ne farkı vardır?

XIX. yüzyılda Edison'un çeşitli denemelerden sonra bugünkü şeklini verdiği elektrik lâmbasında, ışık, ampulün ortasındaki tungsten telin akkor haline gelmesiyle meydana gelir.

Son yıllarda, özellikle büyük şehirlerdeki vitrin ev, sokak gibi yerler bazı özel lâmbalarla aydınlatılmaktadır. Bunlarda ışık, elektriğin gazlar içinden geçmesiyle meydana gelir. Basıncı düşürülmüş gazlarla yapılan lâmbalar da çeşitlidir. En çok kullanılanlar civa buharlı lâmbalar, neon lâmbaları ve floresan lâmbalarıdır.

1903 yılında Peter Cooper-Hewitt adlı bir Amerikalı tarafından bulunan civa buharlı lâmba aydınlatmada büyük bir çığır açmıştır.

Lâmbanın içine sıvı bir maden olan civa konulur. Elektrik akımı geçince civa buharlaşarak gaz haline gelir ve ışıklanır. Mavimsi beyaz bir ışık verir.

Neon lâmbalarının kullanılmağa başlanması daha yenidir. Neon havada bulunan soy gazlardan biridir. Varlığı uzun zamandanberi bilinen bu gazın havadan elde edilip, lâmbalarda kullanılması için Dr. Georges Claude adlı bir Fransız yıllarca bu işle uğraştı. İçinden elektrik geçince neon gazı ışıklanır. Kırmızı turuncu bir renk verir. Bugün neon lâmbaları büyük mağazaların, lokantaların reklâmlarında, ışıklı ilânlarda sık sık görülmektedir.

Floresan lâmbası, biraz daha başkacadır. Ampulün içine kimyasal bir madde sürülür. İçinden elektrik geçirilince bu kimyasal madde ışınmaya, etrafına ışık saçmaya başlar. Floresan lâmbaları, pek az elektrik harcadığından, gün gittikçe daha fazla kullanılmaktadır.

Tiyatro Oynuyoruz

Karagözcük — Babacığım, bugün sınıfta öğretmen hiçbirimizin okumasını beğenmedi.

Karagöz — Neden? İyi sökemediniz mi?

Karagözcük — Hayır, sökmesine söktük ama...

Karagöz — Ayıp, ayıp... Orta birdesin, hâlâ okumasını öğrenmedinse...

Karagözcük — Yalnız ben değil, babacığım, bütün sınıf...

Karagöz — Daha fena ya... Demek bütün sınıf daha adamakıllı okumasını öğrenmemişsiniz.

Karagözcük — Galiba öyle babacığım.

Karagöz — Ne demek galiba öyle? Kan başıma çıkıyor, anlat bakayım bana, nesini beğenmedi okumanızın öğretmen?

Karagözcük — Hepimiz çok çabuk okuyormuşuz. Mânaya kıymet vermeden, dümdüz, gıldır, gıldır okuyormuşuz. Bizi dinliyenler «bu çocuklar okuduklarını anlamıyorlar galiba» diye şüpheye düşerlermiş.

Karagöz — Doğru, bana gazete okuduğun zaman da hep anlamadan okuyormuş hissini uyandırırsın.

Karagözcük — Hele şiir okuyuşumuzu hiç beğenmedi.

Karagöz — Yerden göğe kadar hakkı var öğretmenin. Radyodaki çocuk saatinde bile şiir okuyan çocuklar, çok kere, arkalarından atlı kovalıyormuş gibi okuyorlar.

Karagözcük — Öğretmen, yalnız çabuk okumamızı değil, tabii olmamamızı da hiç beğenmedi.

Karagöz — Ne gibi?

Karagözcük — Meselâ, şiir okurken, heceleri uzatıyormuşuz. Sesimiz inildiyormuş. Öğretmen bizim taklidimizi yaptı. Hepimiz katıldık gülmekten. Sahi çok komik şiir okuyormuşuz da haberimiz yokmuş.

Karagöz — Bütün kötü alışkanlıklar öyledir. İnsan farkında olmadan gülünç olur.

Karagözcük — Öğretmenimiz, çocuklar, dedi, her insan ana dilini hem iyi konuşmasını, hem de iyi okumasını öğrenmelidir. Bunu öğrenmezseniz, çok ayıp olur. Onun için bundan sonra haftada bir gün sınıfta tiyatro oynıyacağız. Tiyatro oynarken, hepiniz aldığınız rolleri okurken, tabiî olmak için, bütün o yapmacıklardan, özentilerden kurtulacaksınız. Tıpkı hayatta konuşur gibi okuyacaksınız. Her kelimenin hakkını vererek, mânaya dikkat ederek okuyacaksınız. Bakın konuşurken ne kadar tabiisiniz. İşte bu tabiiliği tiyatro oynarken de kaybetmemek için okuyuşunuza dikkat edeceksiniz. Böylece okurken de tabii olmağa alışacaksınız.

Karagöz — Doğrusu çok iyi bir usül bu. İnsan tiyatro okurken, hayatta konuşuyormuş gibi tabii olmaya dikkat eder.

Karagözcük — Hemen sınıfta bir deneme yaptık. Öğretmen haklı çıktı. Tiyatroda rollerimizi okurken okumamız birden değişti, tabiileşti. Acele ve yapmacıklı okuyanlara hepimiz güldük.

Karagöz — Gördün mü bak... Demek öğretmenin tuttuğu yol doğruymuş... Öyleyse bol bol tiyatro oynayın da okumanız düzelsin.

Karagözcük — Öyle yapacağız babacığım, bol bol tiyatro oynıyacağız.

YENİ CİLDİMİZ ÇIKTI

Herhalde kitaplıklarınızı güzel Doğan Kardeş ciltleriyle süslemeyi, zenginleştirmeyi unutmuyorsunuz.
Doğan Kardeş'in 18 inci cildi de çıktı. Ayrıca 14 üncüden 18 inciye kadar olan ciltlerimizden de elimizde az miktarda bulunmaktadır. Her gün okumaktan usanmıyacağınız, size zevkli ve öğretici saatler geçirtecek olan bu Doğan Kardeş ciltlerinden edinmek isteyen kardeşlerimize haber veririz. Her cildin fiyatı 15 liradır. İsteme adresi: Doğan Kardeş Yayınları - P. K. 1146 - İSTANBUL

Bergama Tiyatrosu'nun anfisi - İZMİR **Fotoğraf: Ara GÜLER**

Bir Oyun Oynayalım mı?

Yazan: **Sevil AKDOĞAN**

MERHABA! Sizinle ilk defa karşılaşıyoruz. Anlaşabilecek miyiz dersiniz? Bir deneyelim bakalım. Konuşmalarımızın konusu oyun olacak. Ama sinemacılık, satranç gibi oyunlar değil de tiyatro denilen özel bir oyun çeşidi. Nasıl, beğendiniz mi? Herhalde beğeneceksiniz. Çünkü tiyatro da sevdiğiniz öbür oyunlar kadar eğenceli, zevkli. Üstelik kandırmacası bile var. Seyircileri, sahnede canlandırdığınız kişilere ne kadar çok inandırabilirseniz o kadar başarı göstermiş oluyorsunuz. Ancak tiyatro bir yerde öbür eğlendirici oyunlardan, ayrılıyor. Büyüklerin sanat dedikleri alana giriyor.

Peki büyükler nelere sanat derler acaba? Doğrusunu isterseniz bu sorunun cevabını onlar da pek iyi bilmiyorlar. Bütün sorular öğretmenlerin bize sordukları gibi kesin cevaplı olsalardı işler çok kolaylaşacaktı. Oysa öyle sorular sormuşlar ki büyükler kendilerine, bunların cevapları M. Ö. 500'den bu yana hâlâ verilememiş. İşte bu sorulardan birkaçı: «Gökyüzünün sonu var mı?» «Dünya nasıl meydana geldi?» «Nasıl oldu da insanlar dünyanın dört yanında birden yaşamaya başladı?» «Neden bazı şeylere güzel dediler insanlar?»

İşte bu sorulara belirli bir cevap verilemediği için yapılacak tek iş kalıyordu: Oturup hayal kurmak İnsanlar da öyle yaptılar. Çeşitli efsaneler, destanlar düşündüler. Bu «Güzel» yazılarla birlikte insanlar için tarih te daşlamış oldu.

Gelin biz de böyle bir hayal kuralım. İşte önümüzde kocaman, koskocaman bir oyuncakçı dükkânı; Göz alabildiğine uzanıyor. Ucu bucağı yok Tuhaf bir dükkân burası. Ne tavanı var, ne döşemesi, ne de duvarları. Yürürken boşlukta yürüyorsunuz. Sahibi de görünürlerde olmadığına göre hemen gezmeye başlıyalım. Şu ayağımızın dibinde topaç gibi dönen topu görüyor musunuz? Her yanda böyle dönüp duran toplar. Ortalarında da kırmızı bir keten helvası yumağı gibi güneş Çok uzaklarda başka güneşler ve çevrelerinde dönen başka yavru toplar. Hepsi de pırıl pırıl. Oysa dükkân karanlık. Bütün bir yıldızlar kümesi korkunç bir hızla dönerek önü-

müzden geçip gidiyor. Bu uçsuz bucaksız dükkânda her şey fırıl fırıl dönerek bir donanma şenliğine doğru koşuyor. Ama öylesine hızlı koşuyorlar ki yetişmemiz imkânsız.

Öyleyse biz de durup, ayağımızın dibindeki küçük topu seyredelim. İyice yakından bakınca bu küçük yuvarlağın üzerinin kıvıl kıvıl kaynaşan oyuncaklarla dolu olduğunu göreceksiniz. Bin türlü oyuncak: Otomobiller, vapurlar, trenler, uçaklar, evler, hayvanlar, bebekler. Bebekler renk renk. Kimisi beyaz, kimisi arap, kimisi sarı, kimisi de kızılderili. Bir kısmı karınca yuvası gibi kaynaşan yerlerde koşuşup duruyor. Buralardan kara kara dumanlar, acayip gürültüler yükseliyor. Arap bebekler beyaz evlerde, beyaz bebeklerse kapkara evlerde oturuyor. Hooop! Topumuz bir kere döndü. Üzerinde yaşayanlar için yeni bir gün başladı. Bazı evlere minicik yeni bebekler geldi. Başka evlerde bozulup hareketsiz kalan bebekleri tahta kutulara koyarak kaldırdılar.

İşlemeyen hayvan oyuncaklarsa nerede bozulurlarsa orada kalıyorlar. Ağaç altlarında, kumların içinde, deniz dibinde, sokaklarda. Neden insan oyuncakları da bozuldukları yerde bırakmıyorlar? Onları hayvan oyuncaklardan ayıran nedir? İsterseniz topun üzerine inerek bunu bir sorup öğrenelim.

Söylenildiğine göre insan oyuncakların inanılmaz hünerleri varmış. Akıllıymış bunlar. Düşünebilirlermiş. Eğer isterlerse elbette. Konuşup şarkı söyler, gülüp ağlarlarmış. Çok hoşlandıkları, kıvanç duydukları şeylere güzel derlermiş. Güzel bir şey seyredince ayağa fırlar, ellerini çırparlarmış. Müzik dedikleri seslere uyarak dansedebilirlermiş... En büyük hünerleri de başka oyuncaklar yapabilmekmiş. Güzel oyuncaklar yapanlara «sanatçı» der, onlara büyük değer verirlermiş... Çünkü bu yapma oyuncaklar seyredenleri hem eğlendirir, hem de düşündürürmüş. Düşündürmeden eğlendiren oyuncaklarsa çabucak unutulup gidermiş Bu yüzden sanatçılar bütün bilgilerini, isteklerini, güzelliklerini elleriyle yarattıkları eserlerine vermişler. Böylece onlar da yüzyıllar boyunca canlı kalmışlar. İnsanlar hem sevdikleri hem de bilgi edindikleri için bu eserlerden toprak altında kalanları yeryüzüne çıkarmışlar, öbür eserlerle birlikte müzelere koyarak dikkatle korumuşlar. Üzeri resimli çanak çömlek parçalarından, bilmece gibi taş yazmalarından, kırık sütunlardan geçmişteki insanların bütün yaşantılarını yeniden kurmak için didinip durmuşlar.

İnsanlar bir yandan da bu eserlere yenilerini katıyorlar.

Böylece sanat denilen şey durmadan gelişiyor, yıkılıyor. Uygarlık gibi. İşte insanlarla hayvanlar arasındaki en önemli fark ta burada İnsanlar uygarlık kurabiliyor, hayvanlarsa kuramıyorlar. İnsanlar uygar oldukları için ölülerini gömüyorlar, onlar için anıtlar yapıyorlar. Sanat ta uygarlığın ayrılmaz bir parçası. Çok geniş bir alanı kapladığı için bölümlere ayrılıyor. Resim, heykel, müzik, dans, edebiyat, tiyatro ve mimarlık gibi. Biliyorsunuz mimarlık alanına insanların kurdukları şehirler, evler, tapınaklar, kitaplıklar, tiyatrolar ve daha birçok çeşitli yapılar giriyor. Bu şehirler zamanla çöküyor. Savaşlarda yıkılıyor veya depremlerle toprağa gömülüyor. Bazan da suların ya da lâvların altında kalıyor, toprağın derinliklerinde tabaka tabaka birikiyorlar. Durmadan yenileri yapılıyor üstlerine. Kış uykusuna değil de bir çeşit ölüm uykusuna dalıyor şehirler. Uykularında da hayatla dolup taştıkları yılların rüyasını görüyorlar. Örneğin Pompei. Evleri, sokakları, insanlarıyla yaşamasının bir ânında lâvlarla örtülerek taşlaşmış, M. S. 79. yılından bu yana öylece kalmış.

Şehir kalıntılarını görmek için bu kadar uzağa gitmeye lüzum yok. Her gün seyrettiğiniz Anadolu haritası, Hitit, Selçuk, Yunan, Roma ve Bizans kalıntıları ile dolu Çanakkale boğazı yakınlarında dokuz kat truva şehri. Orta anadoluda, üzerini otlar ve tesbih böcekleri bürümüş kıral kabartmaları, sur kapılarıyle Hitit şehri. Şimdi asıl anlatmak istediğim yere, yani Ege kıyılarına geliyoruz. Pireń, Bergama, Efes, Didem ve Antalyada Aspendos şehirleri. Haritada Ege denizinde açık mavi görünen yerler var ya, işte oralar suların altında kalmış mermer şehirlerle dolu. Haritada da bu yüzden açık renk gösterilmiş diyeceği geliyor insanın. Mermer tapınaklarını

KİM BİLİYOR?

1 — Yurdumuzdaki nehirlerden hangisinin ağzında delta yoktur? Niçin?

2 — Milâttan önce yaşamış büyük şair Homeros, İlyada adlı destanında bir savaşı anlatır. Bu savaş yurdumuzda bir yerde geçmiştir. Bu şehrin adı nedir?

3 — Tanınmış halk hikâyelerimizden biri, büyük bestecimiz Adnan Saygun tarafından opera haline konulmuştur. Adını biliyor musunuz?

4 — Acı su nedir?

5 — Elektrik ne zaman bulunmuştur?

yosunlar, mercanlar bürümüş, sütunların arasında balıklar dolaşıyor.

Ben bu şehirlerden Bergama, Efes ve Didem'i gördüm. Didem'de tanrı Apollon adına yapılmış kocaman bir tapınak var. Koyu mavi Egenin hemen kıyısında. Bir devin bile kucaklıyamıyacağı kadar büyük, kaşar peyniri tekerlerini andıran mermer tekerler. Bunlar üstüste konularak göklere yükselen koç boynuzlu sütunlar yapılmış. Mermer altar taşları üzerinde bazan ipek tüylü kuzular, bazan da kestane saçlı kızlar kurban edilmiş. Ayışığında bembeyaz parlıyan bir şehir. Ve nihayet Bergama. Efesle Bergama, bildiğiniz gibi Menderes ve Gediz deltalarıyla dolarak kıyıdan uzaklaşmışlar. Bergamadaki mermer rıhtım hâlâ duruyor. Ama önünde beyaz yelkenli eski yunan kayıkları değil yeşil bir tarla uzanıyor.

Gelin sizinle eski Bergamayı hâlâ görmekte olduğu rüyaya girerek M.Ö. 300 de gezelim. İstanbuldan, yani o zamanki Roma kolonisinden kalkarak bir yelkeniyle Bergamaya gidelim. Omuzlarında resimli testiler taşıyan uzun, beyaz elbiseli kadınlarla birlikte taş merdivenli yokuştan şehre çıkalım. Bergama bugün bir bayramı kutluyor. Dionysos adına bir şenlik hazırlanmış. Giyinmiş, süslenmiş bir kalabalık güle konuşa Dionysos tiyatrosuna doğru gidiyor. Tiyatro bir dağ yamacına oyularak yapılmış. Taştan sıralarıyla resimde gördüğünüz ve anfi denilen şekilde tepeye kadar uzanıyor. Aşağı yukarı 14000 kişilik. Tiyatro, aynı zamanda bir tören sayıldığı için bütün bergamalılar burada. Eski Yunanda tiyatro dinî törenlerden çıkmış. Önceleri Yunanlılar Dionysos'un bayram günlerinde kendi içlerine girdiğine ve onlara yepyeni bir canlılık, yaşama gücü verdiğine inanırlarmış. Bunu anlatmak için de çılgınca danseder, şarkı söylerlermiş. Zamanla bu törenlerde içlerinden geldiği gibi danseden insanların yerini önceden hazırlanmış gösteriler almış. Sonra da tiyatro adı verilen ve ünlü yazarların elinden çıkmış trajediler, (Acıklı oyunlar), komediler (Güldürücü oyunlar) oynanmaya başlamış. Bu oyunlardan bir kısmı günümüze kadar kaybolmadan gelmiş. Şimdi dünyanın her yerinde oynanıyor.

Bir Yunan vazosu TİYATRO

Baharda yapılan Dionysos bayramlarında oyunlara sabahtan başlanır, güneş batıncaya kadar devam edilirdi. Geceleri elektrik olmadığı için sahneyi yeter derecede aydınlatamazlardı elbette. Sıraya göre önce trajediler, Sonra da komediler oynanırdı. Bu da bir çeşit yarışma biçiminde olurdu. Birinci gelen oyunun yazarının başına bir defne çelengi konurdu.

İşte şimdi Bergama tiyatrosuna girip oturuyoruz. Sahne, anfinin altında, yarım daire şeklinde. Buraya Orkestra deniyor. Koro bu düzlükte duruyor. 20 ye yakın kişiden meydana gelen, aynı biçimde giyinmiş oyuncular topluluğuna koro deniyor. Bunlar komedilerde acayip kıyafetler, komik maskelerle şarkı söyleyip dans ediyorlar. Trajedilerde ise sözlerini hep bir ağızdan okuyorlar. Bunları yaparken ya seyircilere oyun hakkında bilgi veriyorlar, ya da oyuncuların acılarını, sevinçlerini âdeta büyüterek haykırıyorlar. Böylece seyredenler olayları daha iyi yaşıyor, daha çok zevk alıyorlar.

Orkestra düzlüğünün arkasında daha yüksekçe bir düzlük daha var. Oyuncular işte burada oynuyorlar. Bunun da arkasında tahtadan yapılmış dekorlar duruyor.

Ancak 14000 kişilik bu büyük tiyatronun en arka sırasında oturanların sahneyi iyice görmeleri imkânsız. Biliyorsunuz gözlük, dürbün de yok o zamanlar.

İşte bu güçlüğü yenmek için Yunan tiyatrosunda maskeler ve koro kullanılıyor. Oyuncular yüzlerindeki büyük maskelerle canlandırdıkları kişilerin, acılarını korkularını, komikliklerini daha iyi ifade edebiliyorlar.

Günümüzde 14000 kişilik tiyatrolar olmadığı için seyirciyle oyuncular birbirlerine daha yakın. Bu yüzden maskelere ve koroya lüzum kalmıyor. Ama gene de Yunan tiyatrosunun bu iki elemanı kullanılmakta Buna karşılık sahnedeki görevleri değişmiş. Koro sahnenin dışında değil de oyuncularla birlikte oynuyor. Kostümleri, güzel hareketleri ile sahneyi süslüyor. Dans ve şarkılarıyla seyircilerin gözünü okşuyor. Aynı zamanda sahnede yaratılmak istenen havayı da kuvvetlendiriyor, tıpkı eski Yunan'da olduğu gibi. Örneğin sabah uyanışını koronun canlı, neşeli, yerinde duramıyan hareketleriyle anlatmak, birkaç oyuncunun esnemesiyle vermekten daha iyi. Maskeler ise gene sahneye canlılık, güzellik, değişiklik, resim gibi bir hava getiriyor. İnsanların kalıp değiştirip başka şekillere girmesini sağlıyor. Bir eşeği, bir keçiyi sadece yüzünüzle anlatamazsınız. Ama başınıza bir keçi veya eşek maskesi takarsanız hem seyirciler çabucak anlarlar, hem de hoşlarına gider.

Böylece Yunan tiyatrosunun ana özellikleri olan maske, kostüm, şarkı ve dansın günümüzde nasıl kullanıldığını da öğrenmiş olduk. Eğer elinize bunları işleyen bir oyun çıkarsa hemen sahneye koyun. Böylece yeni bilgilerinizi de kullanmış olursunuz. Bu arada önünüze epeyce güçlükler çıkacak. Ama siz, birlik olur, anlaşırsanız bu güçlüklere karşı koyabilirsiniz. Bütün mesele tiyatroyu seven arkadaşlarınızla birleşebilmeniz. Bunu yaptınız mı işler kolaylaşır. Okulda sahneniz olmasa bile büyük masaları yanyana koyarak sahne yapabilirsiniz. Yoktan varetmek hazıra konmaktan daha zevklidir. Perdeniz olmasa da olur. Yunan tiyatrosunda olduğu gibi yandaki odaları kostüm değiştirmek ve sahneye girmek için kullanabilirsiniz. Işık için de arkadaşlarınızın, elektrikten anlayan ağabeyleri varsa onlardan rica eder, kıvrık tenekelerin önüne ampul koyarak size ışık vermelerini istersiniz. Sonra bunların önüne renkli selofan kâğıtları tutarak, sabah, akşam ışığını verebilirsiniz.

Sonra sizi seyretmeğe gelen arkadaşlarınızdan, annelerinizden oyun başlarken ve oyun sırasında birbirleriyle konuşmamalarını rica edersiniz. Oyun sırasında gürültü yapıp, fındık, fıstık yemenin büyük saygısızlık olduğunu söylersiniz. Küçüklerin çalışmalarına büyükler kadar saygı duymak gerektiğini anlatırsınız.

Oyununuzu hazırlarken kendi aranızda iş bölümü yaparak çalışmalısınız. Büyükleri işe karıştırmayın. Oyunu kendiniz çalışıp, ortaya çıkarırsanız onlara da güzel bir sürpriz olur. Ancak bulamadığınız, gücünüzün yetmediği şeyleri isteyebilirsiniz tabiî. Kostümleri, maskeleri, dansları, sahnedeki hareketleri kendiniz düşünüp hazırlayın. Masraflar için bilet sattığınız zaman ödemek üzere borç para bulabilirsiniz. Aranızdan kostümle, sahnenin yapılması, ışık, bilet satışı ile uğraşacak arkadaşlar seçin. Tabiî bir de sahneye koyucu arkadaş seçmelisiniz. Bu, tiyatroyu en çok seven biri olmalı. O da oyuncularını seçer. Sahnede yapmacık hareketlerden kaçının. Kendinizi seyircileri unutarak, canlandırdığınız kişileri yaşamalısınız. Bu zor bir iştir, ama denerseniz olur. Kendinizi unutabilirseniz sahneyi yadırgamazsınız. Utanmanız da geçer. Hep sahnedeki kişiliğinizi ve oyunda, içinde bulunduğunuz yeri düşünün. Bahçedeyseniz etrafınızı bahçe gibi, saraydaysanız saray gibi hayal etmelisiniz, sevinç duymanız gerekiyorsa sevinci içinizde duyup, tek başınaymışsınız gibi bunu ifade etmelisiniz. Üzülecekseniz kendi üzüntünüz olmalı bu. Rahat olmalısınız. İçten, yapmacıksız hareket etmelisiniz. Oynayacağınız kişiliği ya da bir hayvanı canlandırıyorsanız onu, önceden düşünerek, hazırlamalısınız. Sahnede bir at olacaksanız sokakta atların yürümesini, koşmasını, durmasını inceleyip, o hareketleri vermeye çalışın. Biliyorum şimdi gülüyorsunuz. Ama bu işler böyle oluyor. Sahnede kaba, göze batan hareketlerden kaçının. Rahat yürüyün, rahat konuşun. Korkmayın. Yalnız sözlerinizin teker teker anlaşılmasına çok dikkat edin. Oyuncular için öğütler bu kadar. Gelelim sahneye koyucuya: O da sahnede oyuncuların hareketlerini önceden düşünüp hazırlarken birbirlerinin önüne geçip arkadakileri kapamamasına dikkat etmeli. Seyirciler her zaman bü-

(Devamı S. 50 de)

Trajedi Oyuncuları — Bir Yunan kabartması.

OYUN MASKELERİ

Hazırlayan: Aylâ Alpöge

Tiyatroda oynarken çoğu zaman yüzümüzün şeklini değiştirmemiz gerekir. Bu iş için makyaj kullanılır. Ancak makyajın da yetişmediği yerde maske kullanmak gerekir. Bir dudağı yerde, bir dudağı gökte arap bacı düşünün, ya da ağzında zehirler akıtan bir ejderha, yumuşak tüylü bembeyaz bir güvercin... İşte, maske canlandırıverir hep bunları.

Değişik şekilleri vardır maske yapımının. Kalıp üstüne bez, kâğıt, pamuk kaplıyarak yapılabilir. Kartondan da olur. Daha daha basiti kesekâğıdını başa geçirip iki göz, bir ağız açarak da yapılır. Yardımcı malzeme de kullanılabilir; bıyık ve sakal için örgü yünü, saç için floş, cam göz, kıldan kirpik ve daha bir sürü değişik maddeler. Talaştan bile faydalanılabilir saç olarak.

Çalışırken dikkat edilecek iki önemli nokta var. Biri elimizdeki maddenin imkânları, yani malzemeyi nasıl işleyebileceğimiz diğeri de yapacağımız şeklin özellikleri. Bu iki nokta ne kadar iyi kullanılırsa o kadar başarılı olur maske.

ELMALI PASTA oyunundaki maskeleri kartondan deniyelim.

Dört hayvan maskesi var: Koç, koyun, keçi ve at. Dördü de ayrı ama dördü de yakın biribirine. Yüzlerinin yapısı aynı. Ağıza ve burna doğru daralan bir şekil var. Kafalarının büyüklükleri de hemen hemen aynı denilebilir. Yalnız at kafası üçünden de ayrılıyor biraz. O hem daha uzun, hem daha büyük. Büyük baş hayvan deniyor ona zaten. İri uzun dişleri de var. Dik, küçük kulakları arasından yelesi sarkıyor gözlerine doğru.

Koç, koyun keçi'de de tek tük ayrılıklar var. Koçu, koyundan ayıran büyük, kıvrık boynuzları ve yüzünün biraz daha irice oluşu. Keçi başı koyunun aynısı. Zaten, bir zamanlar keçi ile koyun aynı cinstenmiş. Yalnız keçinin sırtı yün yerine sert kılarla örtülü. O da bakımsızlıktan, dağlarda başı boş dolaşmasından ötürü...

Önce koç maskesini keselim. Onun nasıl kesileceğini gördükten sonra diğerlerini de ona göre, biribirlerinden farklı parçaları keserek, yapıştırabiliriz.

KOÇ MASKESİ :

Keseceğimiz parçaları tutturabilmek için, çenemizin altından geçen, başımızı çevreliyecek bir bant lâzım. Kartondan ya da enli gregron kurdeleden olabilir.

1 — İlk parça bu. Yüzünün ön kısmı, ağız ve burnun önden görünüşü. Uzunluğu 26 cm., alnının genişliği 24 cm., burnunun bulunduğu kısmın genişliği 1 cm.

2 — Yan kısımlar. Bundan iki tane, bir sağ tarafı için bir de sol. Ön parça (.....) noktalanmış yere kadar geliyor birleştirildiğinde. Kestiğimiz ön parçanın arkasından ve ortadan yan parçanın uçları yapıştırılıyor. Ön parçanın kenarları kalkık ve düz duruyor. Yan parçada gösterilen kara kısım, kesilmiş göz yeridir.

3 — Böyle bir parça ön kısma ekleniyor ve alt çenenin önden görünüşünü sağlıyor. Burada değişik bir kâğıt kullanılırsa daha iyi olur. Örneğin ince kâğıt.

4 — Gene ince bir kâğıtla hayvanın göz kapakları 1 inci kartondaki yerine yapıştırılır.

Boynuzlar da, kartona istenilen şekil verilerek, gözlerin hizasından ve yakın olarak alına yapıştırılır... Bir de iki boynuz arasındaki kısım kalıyor. Burası da ince, uzun kâğıt parçalarını kıvırarak, ya da yatak yünü, pamuk yapıştırılarak yapılabilir.

Bu parçalar birbirlerine yapıştırıldıktan sonra birer yanaklardan, bir de alından tutturularak koç maskesi bitirilmiş olur.

(Devamı S. 50 de)

Doğan Kardeş TİYATROSU

ELMALI PASTA

Yazan: **Onat KUTLAR**

Kişiler :	SABAH GAZETELERİ
GÜNEŞ	AKŞAM GAZETELERİ
ÇOBAN	AKŞAM GAZETECİSİ
ANA	KEÇİLER
KOYUNLAR	KIZ ÇOCUK
KOÇ	ATLAR
MAVİLİ KIZLAR	MUHAFIZLAR
SABAH GAZETECİSİ	BACA TEMİZLEYİCİLERİ

(Karşıda, iki yana doğru alçalan, sur dişleri biçiminde basamakları olan bir duvar. Duvarın sol önünde seyircilere yakın bir ağaç. Ağacın dibinde çoban yatmaktadır. Yanında anası çıkrıkta yün eğirmektedir. Duvarın sağ alt basamağında elinde güneş kursu taşıyan sarı saçlı bi. çocuk yani güneş uyumaktadır. Duvara büyük kara bir yelkovan çakılıdır. Böylece duvar bir saat görünüşü kazanmıştır. Perde açılır açılmaz soldan mavili kızlar sabah şarkısını söyliyerek girerler. Duvarın arkasından da koyunlar sadece başlarını göstererek ellerindeki çanları çalarlar. Onların girişleriyle birlikte güneş uyanır. Gerinir, yelkovanı alarak iki basamak çıkar.)

Mavili Kızlar — Sabah oldu uyanın. Güneş tepeye çıkıyor. Sabah çıngırağı çalıyor. Oyun başladı uyanın.

(Son mısrayı seyircilere yaklaşarak daha yüksek sesle tekrarlar, sonra çıkarlar).

Çoban — (Gerinir) Ooo! Güneş nereye çıkmış.

Ana — Uyu çocuğum. Çorba daha kaynamadı. Uyu!

Çoban — Koyunlarımız yok ki, ne çorbası kaynıyor?

Ana — (Çıkrığını çevirir). Bu yünleri eğiriyorum. Yarına kalmaz satarım. Belki seni de bir yere çoban veririm.

Çoban — (Kalkar, dolaşır. Yerden sapanını alır, boynuna takar). Gazeteciler gelmedi mi?

Ana — Kırlara geç gelir. Şehirde olsaydın çabuk gelirdi.

Çoban — Anne!

Ana — Ne var?

Çoban — Şehirde koyunlar yok mu?

Ana — Var.

Çoban — Tüyleri ak mı mor mu?

Ana — Ak koyunlar da var, mor koyunlar da.

Çoban — (Düşünür). Ben şehre çoban duracağım

Ana — (Çıkrıktan başını kaldırıp bakar. Sonra yeniden çıkrığını çevirir). Şehirde koyunları kesiyorlar.

Çoban — Kim?

Ana — Kasaplar.

Çoban — (Kızgın). Ben de gidip kuş vururum öyleyse.

(Tam o anda güneş sola doğru bakar. Kalkar).

Güneş — (Gülerek) gelin! Çabuk olun. Neredeyse öğleye geldik! **(Bir basamak daha çıkar).**

(Gazeteci çocukla sabah gazetelere girerler. Gazetelerin sırtlarında ilân adamların taşıdıkları çeşitten levhalar vardır. Koşarak sağ köşeye kadar gider dönerler).

Gazeteci — Yazıyooor!

Çoban — Çok geç kaldınız. Baksanıza güneş nereye geldi?

Gazeteler — Çok geç kaldık. Güneş yelkovanı götürüyor. Çok geç kaldık.

(Bu sırada güneş bir elma yer).

Çoban — (Yutkunur). Güzel mi elma?

Güneş — (Güler). Güzel. Gazeteler neden geç kalmışlar?

Gazeteci — Ne yapalım, matbaa ana bugün geç kalktı. Ancak dört gazete yapabildi.

Gazeteler — Matbaa ana-

mız, kocaman şişman anamız. Gene de en çok çocuğu o yapıyor. Bugün tam dört gazete yaptı.

Ana — Ne haberler var oğlum? Kimse ölmüş mü? Prensesler düğünde hangi elbiselerini giymişler? **(En önde duran gazetenin üzerinde «PRENSESLER DÜĞÜNDE KIRMIZI ELBİSELERİNİ GİYDİLER» yazılıdır).**

Çoban — **(Gazetelerin arasında dolaşır.)** Mavi elbiselerini!

Gazeteler — Mavi elbiselerini giydiler. Çabuk gidelim. Akşam gazeteleri doğmadan bugünkü haberleri verelim. Güneş yelkovanı götürüyor. İki fare öldü...

Çoban — Yaa? İki fare ölmüş.

Gazeteci — Haberleri okuyorum.

Bir Gazete — **(İlerler. Levhanın ucunu fareler kemirmiştir).** Fareler öğle yemeklerinde peynir verilmediği için okula gitmediler. Bu yüzden başöğretmenin kedisi okula gelmemekte direnen iki fareyi yedi.

Gazeteler — Gidelim Çabuk olalım. İki küçük farenin öldüğünü ülkeye yayalım. İki küçük fare cik cik diyerek öldü.

Ana — Tanrı korusun. İyi ki tarla fareleri okula gitmiyorlar.

Gazeteci — **(Bir başka gazeteyi elinden tutarak getirir).** Tek boynuzlu bir kedi görüldü.

Gazete — Bugün çakır burnunda te-te-tek bo-bo-boy...

Gazeteci — Haberi doğru ver.

Gazeteler — Gazeteler haberi doğru ve çabuk vermelidirler.

Gazete — Bugün bakır burcunda tek boynuzlu bir kedi görüldü. Kendisiyle konuştuk. Bize kış günü sokakta kalan tekir kedileri korumak üzere geldiğini söyledi.

Ana — Daha kış gelmedi ki. Nesini koruyacakmış?

Gazeteler — Koruyacakmış. Bakır burcunda bir kedi. Geldi ve gitti. Biz de gidelim. **(Bu sırada güneş yelkovanı duvarın öbür yanına doğru götürür.)** Ooo! Güneş yelkovanı ikindi merdivenine dayadı.

Çoban — Başöğretmenin kedisini de koruyacak mı?

Gazeteci — Bunu bilemeyiz. Yarınki gazetelerde okursunuz.

Gazeteler — Bilemeyiz bunu. **(Son nu hecesini gazetelerden biri dalgınlıkla «nu, nu» diye uzatır. Öbürleri sustururlar.)**

Ana — **(Çıkrığını çevirir.)** Başka ne haberler var?

Gazeteci — Haber kalmadı. İlân okur musunuz?

(Güneş bu söze güler.)

Çoban — Okumam.

Ana — Oku oğlum. Bu kadar para veriyoruz.

Gazeteci — **(Bir gazeteyi de elinden tutarak)** Önemli bir ilân.

Gazeteler — Prenses koyunlarını otlatması için boz saçlı ve üç yıldızlı bir çoban arıyor. Prenses çobana ücret olarak her gün iki defa elmalı pasta verecek.

Şartlar : Üç yıldızlı olması, boz saçlı olması, çoban olması. İsteklilerin bu haberi gazeteden keserek saraya baş vurmaları.

Ana — Bak duydun mu?

Çoban — Duydum. Ne güzel. **(Durur düşünür.)** Ama benim üç yıldızım yok ki.

Ana — Zarar yok, zarar yok. Senden başka kim olabilir bu şartlara uyan? Mutlaka senin için ilân etmiştir bu prenses.

Çoban — Olmaz. Baksanıza üç yıldızlı diyor.

Ana — Üzülme yavrum. Ben sana gece istediğin kadar yıldız bulurum. Gökyüzünden bir sürüsü kayıp düşüyor her akşam.

Gazeteler — Güneş yelkovanı akşama götürüyor. Akşam ananın gazeteleri doğmuştur. Gidelim. Şimdi onlar gelmeden gidelim.

Güneş — **(Yanına yaklaşan Çoban'a)** Eh... Akşam basamağına geldik. Yarın gene uğrarım.

Çoban — Benim karnım çok acıktı. Elmayı bitirdin mi?

Güneş — **(Dudaklarını şapırdatır)** Bitti.

Çoban — Belki yarın elmalı pasta yerim.

Güneş — Bütün elma ağaçlarını dolaşıyorum hergün. Çabucak olgunlaşsınlar diye.

Çoban — Ama benim yıldızım yok.

Güneş — **(Elini omuzuna koyar.)** Üzülme. Gece gökyüzünde uzak arkadaşlarıma söylerim. Başka güneşlere. Sönmemiş güneşlere, yıldızlara, saman yıldızına, seher yıldızına, çoban yıldızına. Hepsine söylerim.

Ana — Hadi kes ilânı ne duruyorsun?

(Gazeteler koşarak kocaman bir makas getirirler. Çoban gazetelerden birinin arkasındaki levhayı ortasından keser levhanın yarısı kesilince altında çocuğun pantolonunun yırtık olduğu görülür. Gazeteler bir ağızdan gülmeye başlarlar. Güneş de güler. O kadar güler ki elinden yelkovanı düşürür. Ortalık kararır.)

Gazeteler — (Güneşe bakarlar.) Ooo! Güneş yelkovanı akşama düşürmüş. (Soldan kara kasketleri ile akşam gazeteleri girerler.) İşte geldiler. Çabuk gidelim. (Akşam gezeteleri onları kovalar, berikiler çıkarlar.)

(Akşam gazeteleri mavi ışıkta dolaşarak öne gelirler. Sırtlarında aşağıdaki haberler yazılıdır.)

A. Gazeteleri — (Haberleri okurlar.) On fare öldü. Bugün aydan altmış dört dişli bir kovboy geldi.

Gazeteci — En önemli haberi okuyun.

A. Gazeteleri — Çocukların süt içmeleri yasak edildi mi?

Gazeteci — Bu haberin gerisi arka sayfada. (Gazetelerden birinin sırtını çevirir. Gazetenin sırtında «HAYIR» yazılıdır.)

A. Gazeteleri — (Aynı anda) Hayır.

Gazeteci — Şimdi ilânı okuyorum. Ağır ağır okuyun. Belki bir istekli çıkar.

A. Gazeteleri — Hiç uyumayan bir timsah aranıyor. Şartlar: Hiç uyumaması. Timsah olması. (Sessizlik).

Ana — (Sert) Burada timsah yok.

A. Gazeteleri — Hadi. Gidelim. Ortalık karardı. Ay çıkmadan gidelim. (Çıkarlar).

Çoban — (Elindeki ilâna bakar, düşünür) hani yıldızlar anne?

Ana — (Başını gökyüzüne dikmiştir). Şimdi düşer oğlum. Bakıyorum işte.

(Çoban yıldızlara bakar. Kavalını çıkarıp çalmağa başlar. Soldan mavili kızlar gece şarkısını söyliyerek girerler.)

M. Kızlar —
Yıldızlar kayamazlar,
Hepsi uyumuşlar
Güneş uyudu
Uyudu alabalıklar.

Kızlardan biri — Bak anne de uyudu!

(Ana başı gökyüzüne dönük birden horlamağa başlar. Kızlar onun çevresini sararlar. Gülüşürler. Ana birden daha yüksek sesle horlar. Kızlar korkarak kaçışıp duvara yapışırlar. Çobanın kavalı kesilir. Soldan kız çocuk girer. Beyaz elbiselidir. Yanında tek, kıvrımlı bir boynuzu olan bir kedi taşımaktadır. Göğsünde düğme yerine yıldızlar vardır. Sahneyi dolaşır. Arkasında kızlarla annenin yanına gelir, onu yatırır. Çobanın yanına gelir.)

Kızlar — İşte ayışığı yıldızlarıyla geldi. Tanyerine doğru şimdi gidecek. Haydi çoban. Söyle dileğini. Uykunu kaçıran dileğini söyle.

Çoban — (Kıza) Bu yıldızları bana verir misin? Sana yarın elmalı pasta veririm.

Kız — (Güler) Pasta şart değil. Al.

M. Kızlar — Boz saçlı çoban. Ayışığı seni güzelleştirdi. Hadi al yıldızları (Çoban kızın göğsündeki yıldızları alır. Sevinçle göğsüne takar. Tam o anda kız yanındaki kediye eğilir. Bir şeyler konuşur. Sonra soldan duvara çıkar. Yelkovanı sağa götürür.)

M. Kızlar — (Kızı aşağıdan takip ederek) Bir küçük kız yelkovanı sabaha götürüyor. Gölün büyük gözüne de bir avuç ışık attı. Duvar ışıdı. Ağaçlar da (kızla birlikte çıkarlar. Onların çıkışıyla sahne kararır.)

★

Öğle vakti Sarayın önü. Arkada duvarın ortasında büyük bir kapı görülmektedir. Kapının iki yanında iki muhafız vardır. Ellerinde kocaman çatallar taşımaktadırlar. Belirli aralıklarla birbirlerine dönerek üçer sert adım atarlar. Ve arkada, meşale tabaklarına benzeyen iki büyük tabağa çatallarını sert bir şekilde daldırarak içinden birer parça salam çıkarırlar. Birbirlerine dönerek her biri kendi çatalını öbürünün ağzına götürmek suretiyle salamları yerler. Sonra eski yerlerini alırlar. Meydanda gene bir ağaç vardır. Ağacın dibinde elinde ilânı ile çoban ve koyunlar uyumaktadırlar. Güneş de tam duvarın tepesinde uyumaktadır. Birden soldan keçiler sıçrayarak girerler. Koyunların yanına gelirler.)

Keçiler — (Koyunların kulağına eğilerek) Paaaah! (Koyunlar sıçrayıp çil yavrusu gibi dağılırlar. Çoban ve güneş de uyanır. Keçiler kahkahalarla güler. Çoban gerinir, kalkıp muhafızların yanına gider.)

Çoban — Prenses hâlâ gelmedi mi? (O anda güneş muhafızların başına bir kibrit yakıp atar.)

Muhafızlar — Öööf! Güneş tepemi yakıyor.

Çoban — (Daha yüksek sesle) Prenses gelmedi mi? (Koyunlar yanlarına yaklaşır.)

Muhafızlar — Şimdi yemek vakti (Ellerindeki salamları çobanın ağzına sokarlar).

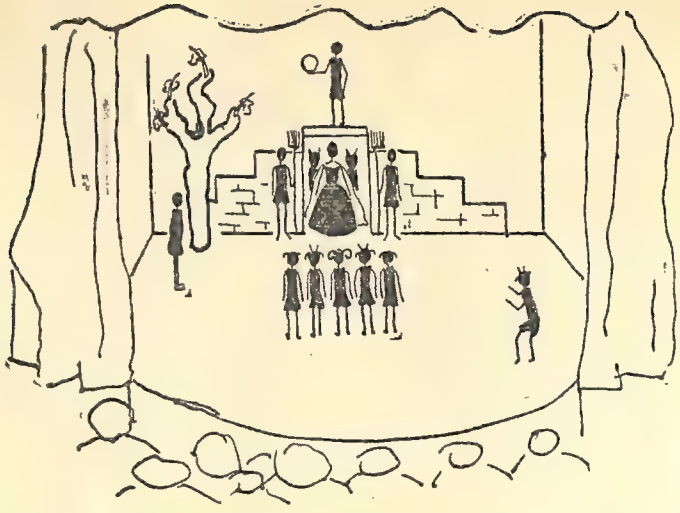

Koç — (Çobana) Nedir o elinde tuttuğun?

Koyunlar — Neee-dir o e-e-e-linde tuttuğun?

Çoban — İlân.

Koç — Yenir mi?

Koyunlar — Ye-e-e-enir mi?

Keçiler — Ne-ne-ne-ne?

Çoban — Hayır okunur.

Keçiler ve koyunlar — A-a-a-a-a!

Koç — Gözlüğümü getirin. **(Koyunların her biri birer gözlük uzatır. Koç birini alır. Yazıyı okur.)** Üç yıldızlı bir çoban aranıyor. Şartlar...

Keçiler — Ne ne ne ne?

Koç — (Kızgın) İşte onu söylüyorum. Susun! Şartlar: Boz saçlı olması, çoban olması...

Keçiler — Vah vah vah vah! Size çoban aranıyor. Siz koyunlara. Size sersemler, siz koyunlara! Artık istediğiniz yerde otlayamıyacaksınız. Çoban nerede, siz orada. Zavallı koyunlar, zavallı koyunlar.

Koç — (Okur) Kim önce başvurursa o çoban olacak. Ço.....

Keçiler — Ne diyor, ne diyor?

Koç — Kim önce başvurursa.

Keçiler — E-e-e-e! Ne duruyorsunuz önce siz başvurun.

Çoban — Ama onların yıldızları yok ki.

Koç — Senin var mı?

Çoban — Var.

Keçiler — Görelim. Görelim. Nerdeymiş görelim.

(Çoban yıldızları çıkarır. Keçilere verir. Keçiler yıldızlara bakıyormuş gibi yaparak alır, koça verirler.) Alın işte yıldızları. Haydi önce siz başvurun. Sarayın kapısına başvurun. **(Koçu iki koyunla birlikte ellerinden ve ayaklarından tutarak koç boynuzu şeklinde kapının önüne getirirler.)**

Muhafızlar — Yasak. Ne yapıyorsunuz?

Boşta kalan Keçi — (İlânı göstererek) Saraydan ilân edildi. Kapıya başvurulacak. Siz de bize yardım edin.

Muhafızlar — Ha?

Keçi — Hadi durmayın bize yardım edin.

Koyunlar, Keçiler — Edin edin edin!

Muhafızlar — Haaa! **(Küçük baş hayvanlar gerilip koçun boynuzunu kapıya vururken muhafızlar da çatallarıyla kapıya yüklenirler.)**

Güneş — Aaa! **(Şaşkınlıktan yelkovanı düşürür).**

Çoban — Durun. Durun... **(O anda boru sesi duyulur. Koyunlar ve keçiler yeniden vurmak üzere geriledikleri sırada kapı açılır. İki atlı arabası ile Prenses çıkar. Bu, geceki kızdır.)**

Kız — Nedir bu gürültü? Neden kapıya vuruyorsunuz öyle?... **(Muhafızlar eğilir, doğrulurlar.)**

Koç — (Bağırarak) Ben çoban olmak istiyorum... Onun için kapıya başvuruyorum.

Keçiler — Yıldızlarını göster.

Koç — İşte yıldızlarım.

Koyunlar — Tam üç tane.

Koç — Adım da gazetelere geçecek. Bir koyun çoban oldu diye yazacak bütün akşam gazeteleri.

Koyunlar — Bütün akşam çimenleri.

Kız — Ama, ama sen nasıl çoban olursun?

Keçiler — Neden olmasın? Neden olmasın?

Kız — Başka istekli yok mu?

Çoban — **(Elleri ceplerinde ilerler)** Ben varım. Ama yıldızım yok.

Kız — Ah ,çok fena. Yıldızsız olmaz ki. Nasıl bulursun dağda yönünü yıldızın olmayınca?

Çoban — (Üzgün) Bulamam. (Kızgın) Zaten çoban olmak da istemiyorum Pasta da istemiyorum. **(Yerdeki bir taşa tekme vurur. Sağa doğru ilerler.)**

Kız — Akşama kadar üç yıldız bulmaya çalış. Yoksa bu koç çoban olacak. **(Atlar ve muhafızlarla birlikte kapıdan çıkar.)**

Koyunlar — (Koçun koluna girerek) Yaşasın yeni çoban. İstediğimiz yerde ot buluruz. **(Duvarın dibine giderek eğilip otlamaya başlarlar.)**

Keçiler — **(Tek sıra halinde duvara tırmanırlar. Güneşin önünü kapatırlar.)** Vuuuuv Vuuuuv! **(Ortalık kararır.)**

Koyunlar — Eyvah! Yağmur bulutları! Yağmur geliyor. Ne yapacağız şimdi?

Keçiler — Vuuuv! Vuuuuv! **(Güneş arkadan sahneye sarı yapraklar atar. Yaprakların bazıları çobanın önüne düşer.)**

Koyunlar — Rüzgâr yap-

rakları döküyor. Şimdi ne yapacağız? Söyle koç, çobanımız, şimdi ne yapacağız?

Koç — Gözlüğümü verin. **(Koça bir gözlük verirler. Koç ilânı okur.)** Burada yağmurda ne yapılacağı yazılı değil.

Çoban — **(Yaprakları alır, fırlar.)** Buldum buldum.

Koyunlar — Ne buldun?

Çoban — Yıldızları. Bunlardan yapacağım. Kendim yapacağım. **(Oturur cetvel ve çakıyla yapraklardan yıldız kesmeye koyulur.)**

Keçiler — Ne ne ne ne?

Koç — Yıldızları kendisi yapacakmış.

Keçiler — Haa! **(Tam o anda güneş keçilerin ardından bir su süzgeci ile koyunların tepesine su döker.)**

Koyunlar — Aaah. Yağmur. Islanıyoruz. **(Bir o yana, bir bu yana koşuşurlar. Güneş de duvarın üstünde, keçilerin arkasından su süzgeciyle onları takip eder. Çocuk güler. Sevinçle işine devam eder.)**

Keçiler — **(Yağmur şarkısını söylerler.)**

Tepemizde yağmur şarkı söylüyor
Nasıl da söylüyor dudaklarıyla
Zenci gökyüzünün yıldızı görünmüyor
İşimiz artık ıslanmış koyunlarla.

Koç — Ben çobanlıktan vazgeçtim.

Koyunlar — Biz de vazgeçtik.

Koç — **(Bezgin)** Herkes başının çaresine baksın. Yağmur yağmayan bir yere gitsin.

Koyunlar — Burada durmayalım gidelim.

Koç — **(Çobana yaklaşır. Yıldızları uzatır.)** Al çoban yıldızlarını.

Çoban — Neden?

Koç — Ben kullanamadım.

Çoban — Ben yıldızlarımı yaptım. Seninkileri istemem... Koç?

Koç — Efendim?

Çoban — Şimdi ben mi çoban olacağım?

Koç — Evet.

Koyunlar — E-e-e-e-vet!

Keçiler — Vuuuuv!

Koç — Ama bize karışma ne olursun. Bırak bizi. İstediğimiz yere gidelim. Otlu, yağmursuz bir yere.

Çoban — Ama bensiz nasıl ot bulursunuz?

Koyunlar — Buluruz buluruz. Bırak bizi e-e-e-mi?

Çoban — **(Düşünür)** Peki. İstediğiniz yere gidin.

Keçiler — **(Gittikçe hafifliyen bir sesle)** Vuuv vuuv! **(Keçilerden biri hâlâ su döken süzgecin önüne bir lâzımlık tutar. Yağmur kesilir.)**

Çoban — Yağmur dindi.

Keçiler — Artık biz de gidelim. Doğuya, ormanı bol yerlere gidelim. Küçük ağaçları yiyelim. Koyunları korkutalım. Buraya güz geldi. Haydi koyunlar. Siz de! Güneş biraz daha burada kalsın. İkindi basamağında... He-e-e-ey gidelim!

(Koyunlarla birlikte çıkarlar. Güneş ortaya çıkar. Ortalık yeniden aydınlanır.)

(Kapı açılır. Atlarıyla kız çıkar.)

Kız — **(Çobana)** Ne oldu? Yıldız bulabildin mi?

Çoban — Buldum elbette. İşte.

Kız — **(Güler)** Çok güzel. Nereden buldun?

Çoban — **(Gururlu)** Kendim yaptım.

Kız — Öyleyse çoban sen olacaksın.

Çoban — İyi ama koyunlar gittiler.

Kız — Nereye?

Çoban — İstedikleri yerde ot yemek için uzak bir yere. Onlar benden iyi bilirler otun yerini. İyi koyunlardı. Bıraktım gittiler.

Kız — Eee?

Çoban — Ben çoban olmak istemiyorum.

Kız — Ya ne istiyorsun?

Çoban — Pasta. Bu yıldızları sana verirsem bana pasta verir misin?

Kız — **(Düşünür, gülüm-**

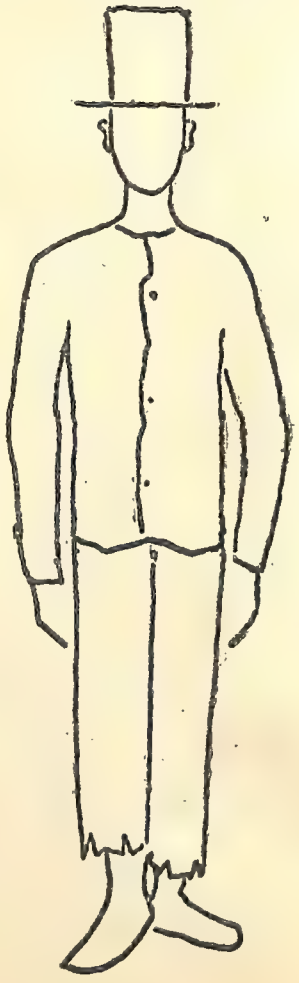

ser). Üç yıldıza bir pasta. Kim olsa verir.

(Güneş akşam basamağına götürür yelkovanı. Soldan akşam gazeteleri girer.)

A. Gazeteleri — Nerdeler? Sabah yumurcakları nerdeler?

Çoban — Ne haberler var?

(Gazeteler gelip yanyana dururlar. Üstlerindeki levhalarda yanyana dizilince şu haber okunur: AK-ŞAM OL-DU.)

Gazeteci — Hazır ol! Haberleri oku!

Kız — Bunu herkes biliyor.

Gazeteci — Elbette. Hiç kimsenin bilmediği bir şeyi gazete nasıl yazsın?

A. Gazeteleri — Hadi gidelim. Matbaa ana sabah gazetelerini nasıl yapıyor gizlice görelim.

Kız — Öyle şey olur mu? Gazeteleri leylekler getirir. **(Çoban ve gazeteler kahkahalarla gülerler. Gazeteler «Leylek leylek ha ha ha!» diye alay ederek çıkarlar.)**

Kız — Neden güldüler?

Çoban — Leyleğe.

Kız — Leyleğe neden gülüyorlar?

Çoban — Bacakları uzun da ondan.

Kız — Ha! **(Durur)** Şimdi sen ne yapacaksın?

Çoban — Şehre gidip çalışacağım.

Kız — Nerede çalışacaksın?

Çoban — Baca temizliyeceğim.

Kız — Çok tuhaf. Baca nasıl temizlenir?

Çoban — Oooo! Çok kolay. Yukardan bir horoz bırakırsın. Aşağı ininceye kadar kanatlarını çırpar. Baca da temizlenir.

(Kız güler. Yıldızları göğsüne takar. O sırada baca temizleyicileri girerler. Çobanı aralarına alarak ağız mızıkasıyla şehir şarkısını söylerler.)

Baca Temizleyicileri —
Çoban şehre gidiyor,
Oyuncakçı dükkânlarına
Orada bacaların altında
Binlerce oyuncak oynuyor.
Horoz da tam ortalarına
düşecek.

(Mavili kızlar ellerinde büyük bir pastayla sağdan girerler. Prenses atları ile onları takip eder. Baca temizleyicileri ile çoban da prensesle kızların arasına girerek alaya katılırlar. Bir tur yapıp ortaya geldikleri sırada akşam gazeteleri iki yandan girerek sahnenin önüne gelirler. Arkalarını dönerler. Levhalarda O-YUN-BİT-Tİ yazılıdır... Sahnedekilerin hepsi birden havaya kaldırılan pastaya doğru. «HEY!» diye bağırdıkları sırada «Tİ» bölümünü taşıyan çocuğun pantolonu düşer, perde kapanır.)

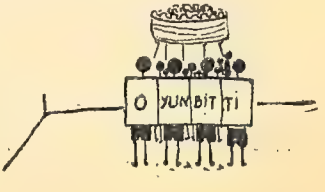

EŞEKLE KÜÇÜK KÖPEK

Değiştiremeyiz mizacımızı;
Kalkışmıyalım onu zorlamaya
Ne yaparsa yapsın bir dağ ayısı
Kibar bir kişizade olamaz ya.
Kibarlık bu dünyada az insana vergidir.
Hayatta da ancak onlar rahat edebilir.
Hallerine bırakalım hepsini,
Benzemek istemezsek masaldaki eşeğe;
Ayağile sevmek istemiş hani
Sahibine, daha şirin görüneyim diye.
Kendince şöyle düşünmüş eşek :
«Neden çok sevilir bu küçük köpek?
Sabah akşam arkadaş gibi gezer,
Hanımla, efendi ile beraber.
Ben zavallı durmadan sopa yerim.
Yaptığı ne ki? Sade pençe atmak.
Sonra da çıkıp kucaklarında yatmak.
Lâzım olan buysa eğer hoşa gitmek için,
Güç bir iş değil benim gibi bir eşek için.»
Ümitlenirken böyle düşünerek.
Efendisi görünmüş karşıdan birdenbire,
Kaldırdığı gibi ayağı eşek,
İndirmiş efendinin çenesine şevk ile,
Sonra, cilvenin daha tam olması için,
O güzelim sesiyle bir de şarkı tutturmuş.
O sırada efendisi bağırır dururmuş :
«Nerde şu bizim sopa? Aman çabuk
getirin!»
Sopa yetiştirilmiş, eşekse kaçmış gitmiş.
Bizim komedya da böylece bitmiş.

La Fontaine'den çeviren
Orhan Veli KANIK
(La Fontaine'in masalları - Doğan Kardeş Yayınları)

Şeker Hastası mı?

Okullar tatil oldu, araya bayram girdi, Bursaya kadar uzanalım, dinlenelim istedik. Otelde yer ayırttık. Kartala, oradan da araba vapuru ile Yalovaya çıktık, otomobille bir buçuk saatte Yeşil Bursaya; otelimize vardık. Üstümüzü başımızı değiştirdik, şehrin o canım sıcak sularında banyo yapıp yol yorgunluğunuzu giderdik. Çocuklar, hele yeğenim Nur hayatımdan pek memnundu. Karnesinde kırık notu da yoktu, kış ortasında otelin havuzunda yüze yüze adeta yazın tadını çıkarıyordu.

Bir aralık yanıma geldi ve:

— Amca, gücenmezseniz sizden bir şey rica edeceğim?

— Neye güceneyim, söyle yavrum?

— Pisinde (yüzme havuzu) annesi, babası ile gelmiş okul arkadaşım Hacere rasladım, annesi beni görünce pek sevindi, sizinle yemekten sonra tanışmak istiyorlar. Anladığıma göre Hacer fazla su içiyor, yemek yiyormuş.

— Peki, haber ver, akşam salonda tanışırız.

.....

Yemekten sonra bir köşede toplandık, Hacerin, annesi, babası ile tanıştık.

— Hayrola Hanımefendi Nur ile haber göndermişsiniz, hasta olan kim?

— Vallahi, hastalık mı, değil mi pek bilmiyoruz. Kızım çok acıkıyor durmadan yiyor, içiyor ve dışarı çıkıyor.

— Acaba solucan, şerit gibi barsak parazitleri olmasın?

— İstanbulda, baktırdım yok dediler.

— Ailede şeker hastası var mı?

— Ben şekerliyim Doktor Bey.

— Bu şikâyetler şeker hastalığına uyuyor da!

— 13 yaşında çocukta şeker olur mu?

— Olur, bilirsiniz, şeker % 50 irsiyetle ilgilidir; kanaatime göre kızınız şeker.

— Nereden anladınız?

— Bol bol yemek yemesinden, durmadan su içmesinden, hattâ suya kanamamasından, üstelik sık, sık idrara çıkmasından.

— Ah! bir yaşıma daha bastım, ne yapacağız?

— Telâşlanmayın, tedavi edilmeyecek bir hastalık değil, evvelâ perhize sokmak için, kanında, idrarında şeker tâyin ettireceğiz.

— Bayram, her yer kapalı, burada nasıl yaparız?

— Benim bir kimya uzmanı arkadaşım var, telefon ederiz yarın gelir, aç karnına kanın idrarına bakar.

— Teşekkür ederiz.

.....

Ertesi günü doktor arkadaş geldi. küçüğün parmağından bir damla kan aldı, idrarını götürdü ve telefonla kan şekerinin 210 milgram, idrarında da şeker bulunduğunu bildirdi. Tahlilin neticesini merak eden anne, baba bizim odaya geldiler.

— Beyefendi, kızınız maalesef şeker hastası.

— Peki şimdi ne yapacağız.

— Bilirsiniz, normal insanın kanında % 100 - % 110 miligram şeker bulunur. Hacerinkinde ise 210 mgr.

— Doğru, Doktor Bey, peki ama nasıl önünü alacağız?

— Perhizle pekalâ düzelir.

—Ne gibi.

— Evvelâ şekerli maddeleri, tatlıları, hamur işleri ve kuru olgun meyveleri çok azaltacak, hattâ bir kısmını hiç vermiyeceğiz.

— Aç kalmaz mı?

— Kalmaz, karnını et, balık, yeşil sebzelerle doyurur. Kanındaki şeker de normale düşünce yeme, içme, dışarı çıkması düzelir... Şeker hastalığı irade isteyen bir rahatsızlıktır. Anladın mı Hacer?

— Yaşamak için, perhiz yapacağım söz dinleyeceğim Doktor Amca.

— O zaman, okuyacak, yüksek okulunu bitirerek, meslek sahibi olacak ve dirseklerinde ak tüyler bitinceye kadar yaşayacaksın kızım.

Dr. Kâmran Şenel

DON KİŞOT (*)

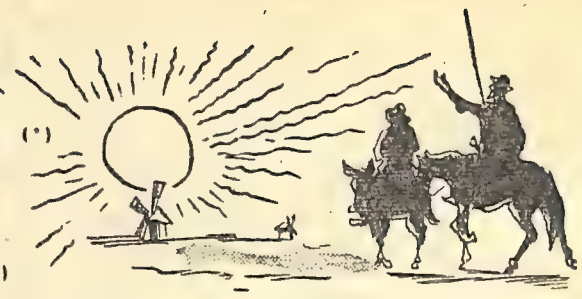

(*) İspanyolca aslı Quijote'dir (Kihote okunur.)

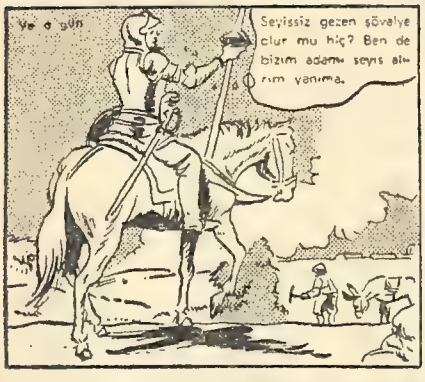

Şato sahibi asil senyor, selâm sana! Bu gezici şövalyeyi bir gece şatonda misafir etmez misin?
Herif dek Bak başımıza gelene!
Sarayıma sizin gibi bir şövalyeyi kabul etmek benim için en büyük şereffir.
Ama ertesi sabah.
Affedersiniz asil senyor, şu bizim küçük hesabı ödemeği unuttunuz galiba.
Bir gezici şövalyenin para denilen o mundar mâdeni üstünde taşıdığını nerede gördünüz siz?
Al, bir daha seni baldıra çıplak seni!...
Kutsal konukseverlik yasalarını ayaklar altına alan hain adam!
Haydi çek arabanı bakayım, kaçık bunak.
Hain! Cani!
Sen suç ortağısın. Onun yerine sen ödeyeceksin borcu!
Yakalayın şu herifi de bir güzel eğlenelim!
Haydut seyisimi gönder bana! Neredesin sen? Sançu, aziz dostu?
Buradayım, Senyor Don Kişot!
Havada bir yükseliyor, bir alçalıyor, mutlaka bir büyücü işi var bunda!
İşte bir daha! Daha yeter misin balkabağı?
Yeter, durum artık! İçim dışım berbad oldu!
Bu sana bir ders olsun!
Haydi, git artık, maskaralık yüzlü şövalyene kavuş!
Hele gelebildim...
Hani doğrusu pek parlak başladı bizim bu acayip macera!

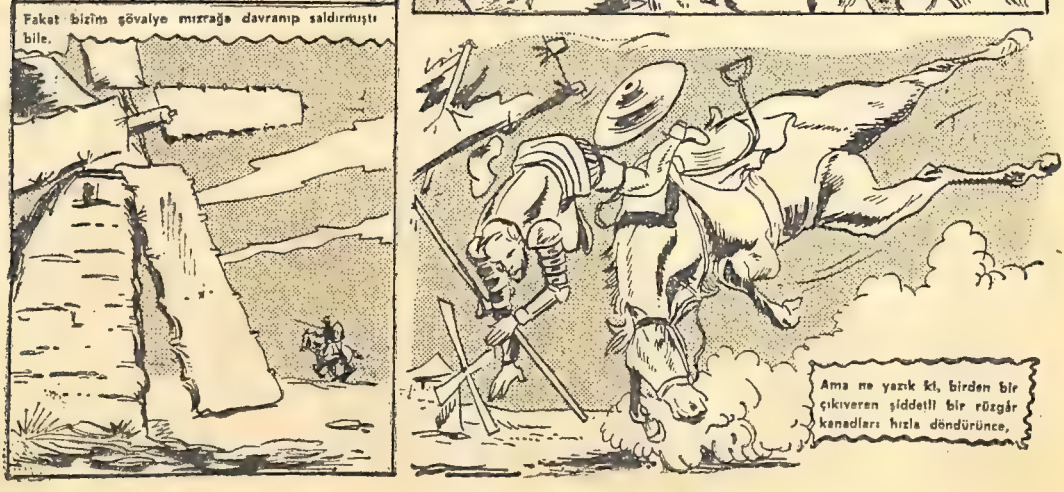

Şu gelene bak? Başında ünlü yiğit Renod'un altın tolgası! Ne pahasına olursa olsun o tolga benim olacaktır!

Sıtması gene başına vurdu. Gelen bayağı bir köy berberi. Yağmurdan korunmak için traş leğenini başına geçirmiş.

Aman Allah azgın bir hayalet! Hemen kaçmalı.

Nedir o aldığınız şey?

Aldığım şey Sanço, işte o tolgadır. Bunu takınca başıma artık yenilmem imkânsız olur.

Bunlar böyle ola dursun öbür yanda şövalyenin evinde.

Evet Don Perez, sizin dostunuz, benim efendim Don Kişot yeryüzünde adaleti korumak için çıkıp gitti.

Pek asil bir emel ama insan gücünün çok üstünde, biz ilk iş olarak onun aklını başından alan şu mel'un romanları yakalım.

İşte yanan masallar!

Üst tarafını bana bırakın. Ben bir şey düşünüyorum.

Bizim iki komik kahraman ise gülünç işlerine devam ediyorlardı.

İşte dostum, Sanço, bana ebedi bir şeref sağlayacak olan savaş.

Kim bilir gene nasıl bir hayale kaptırdı kendini.

Senyor, bana vaadettiğiniz serveti düşününüz.

Elbette, vuracağım şu kocaman kollu devlerin cesetleri bizim için bir servet başlangıcı olabilir.

Durun canım, karşınızdaki yel değirmeni başka bir şey değil.

Titriyorsun. Çekil buradan uzaklara git de dua et.

Fakat bizim şövalye mızrağa davranıp saldırmıştı bile.

Ama ne yazık ki, birden bir çıkıveren şiddetli bir rüzgâr kanadları hızla döndürünce,

Ama ben size daha önceden söylemiştim.

Hain büyücü tek ben yenemiyeyim diye devleri yeldeğirmeni şekline soktu.

Zavallı senyor! Haydi kalkın, artık eve gidelim.

Haklısın Sanço, eve dönelim. Yeni hareketlere başlamak için zaten benim de iyice dinlenmem lâzım.

Fakat o akşam,

Akay şövalyesi derler bana. Benim bulunduğum yerde bana rakip çıkacak başka şövalyeye yer yoktur.

İşte hele bir gerçek yiğit çıktı karşıma. Madem ki, meydan okuyorsun haydi ölçüşelim bakalım.

Bir şartım var, yenilen tam bir yıl eline silâh almıyacak. Kabul mü? Söz veriyor musun?

Daha ilk çatışta Don Kişot'un kurada ata sahibini sırtından silkip atverdi.

Talihin tersine dönmüş: dostum verdiğin sözü düşün.

Evet sana söz verdim. Don Kişot ölür de verdiği namus sözünden dönmez.

Zavallı mahzun yüzlü şövalye evine döndü.

Vay, dostum! Nihayet geldiniz demek?

Evet öyle... Bir yıl şövalyelikten uzak kalacağım.

Kitaplarım? Nereye gitti kitaplarım?

Bir sabah hepsi birden kayboluverdi.

Anladım, aziz dostlarım, her şeyi anladım. Teşekkür ederim. Saadet huzur içinde yaşamaktır. İnsanın kafasını divanece hayallerle şişirmeden huzur içinde yaşaması, işte asıl mutluluk budur.

SON

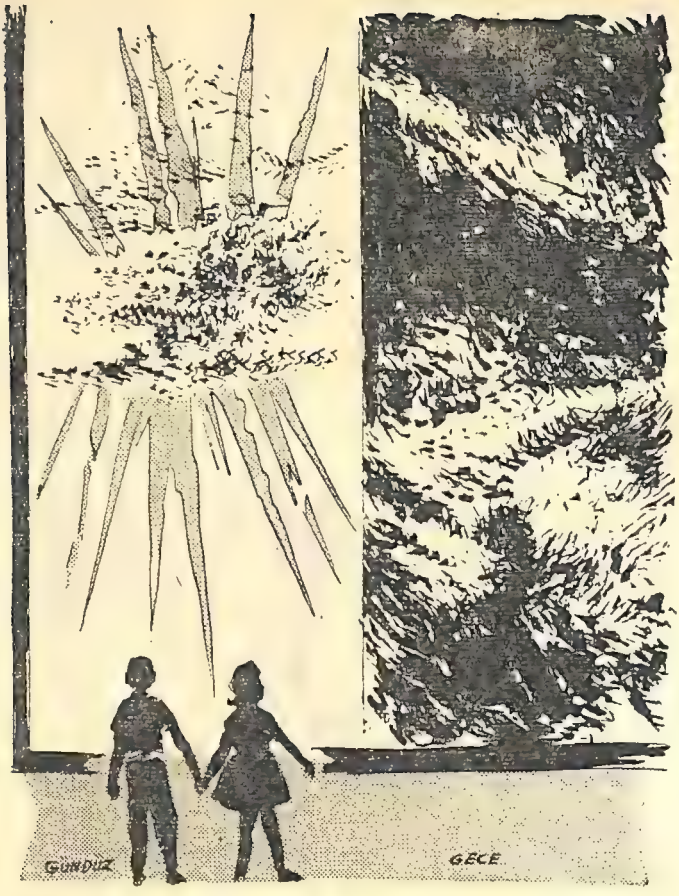

Güneşle Yer Arasında Dostluk Bağları

GÜNEŞE ancak ya sabahleyin erkenden daha gökyüzünde pek yükselmeden ya da akşamüstü batarken rahatça bakabiliriz. Göz kamaştırıcı parlaklığı onu gökte dolaşırken seyretmemize engel olur. Ama başımızı kaldırmasak da etrafın aydınlığı ve sıcaklığı onun bize varlığını hissettirir. Gökyüzünde olmadığını da hemen farkederiz. Bazan, güneşin önünü bulutlar örter Bu sırada hava da kararır. Hiç düşündünüz mü bilmem? Hava yağmurlu, karlı, bulutlu da olsa güneş yine her zamanki gibi gökyüzünde dolaşmaktadır.

Atmosfer denilen hava küre yeryüzünü bir kılıf gibi sarar. Kalınlığı da yerden yükseldikçe azalır.

Şimdi ilkin güneş gökyüzündeyken sonra da yokken bu hava tabakasında neler olup bittiğini bir araştıralım.

Gökkubeyi, geceleyin, ayın ve yıldızların, gündüzün de güneşin göründüğü kocaman bir pencere olarak düşünelim. Bu şimdiye kadar rastladığınız pencerelerin en büyüleyicisidir. Oradaki değişiklikler gözlerinizin önünde oluverir. Gökyüzüyle uğraşan bilginler yıldızları ve diğer gök cisimlerini iyice gözleyebilmek için pencerenin her zaman berrak olmasını isterler. Hava durumunu inceliyen metoroloji uzmanları da atmosferdeki değişikliklerle uğraştıklarından pencerenin kendisiyle ilgilenirler.

Yazının başlığından anladınız: Yer küreyle güneş arasında dostluk bağları vardır. Güneşten uygun bir uzaklıkta bulunuyoruz da ondan. Eğer ona daha yakın, örneğin Venüs gezegeninin bulunduğu yerde olsaydık bu defa böyle bir şey söz konusu olamazdı. Sıcaklık ve şiddetli aydınlık, insanlar ve diğer canlılar için öldürücü olurdu.

Daha uzaklardaki gezegenler de, örneğin merih, soğuk sebebiyle canlıların barınmasına elverişli değildir. Gerek Venüs, gerekse Merih'in üstlerindeki atmosfer tabakası bizimkinden oldukça farklıdır.

Hem güneş sistemindeki yerimiz hem de yer küreyi örten hava tabakasının özelliğinden dolayı güneş yeryüzündeki canlıların en büyük dostudur. Güneşin atmosferde ne gibi etkileri olduğunu anlamak için ilkin güneş ışınlarının özelliklerini bilmek gerektir. Bu özelliklerin en başında ısı enerjisi taşımaları gelir. Bu ışınlardan görebildiklerimize ışık diyoruz.

Güneş ışınları uzaydan geçtikten sonra atmosferin dış tabakalarına ulaşır. Ancak hepsi de yeryüzüne ulaşamazlar. Ayna üzerine ışık düşünce ne olur hep bilirsiniz. Güneş ışınlarının bir kısmı da atmosfere gelince tıpkı bu şekilde yansıyarak tekrar uzaya dönerler. Çünkü ısı enerjisinin bir kısmı atmosferdeki gazları ısıtır. Atmosferdeki gaz moleküllerine çarpan ışınlarsa yollarına devam edemezler; bir prizmadan geçiyormuş gibi kırılarak oraya buraya yayılırlar. İşte bu olay gökyüzünün aydınlanmasına sebep olur. Bildiğiniz gibi, bizim

tek renk olarak gördüğümüz güneş ışığı gerçekte yedi ayrı rengin birleşmesinden meydana gelmiştir. Gaz moleküllerine çarpan güneş ışınlarındaki mavi renk öteki renklerden daha çok kırıldığından gökkubbeyi mavi olarak görürüz.

Güneş ışınlarından hiçbir engele uğramıyanlar atmosferden geçerek yeryüzüne ulaşır ve onu ısıtırlar. Bu ısının büyük bir kısmı toprak tabakası tarafından emilir, yani onun ısıtılmasında harcanır. Öte yandan sıcak toprak atmosferin de ısınmasını sağlar. Yere yakın hava tabakaları ondan sıcaklık alırlar. Fizik kurallarına göre bir gazın ısısı yükseldikçe içindeki moleküllerin hızları da artar. Hava da bir gaz olduğundan aynı kurala uyar. Moleküllerin hızları artınca birbirlerine çarparak uzaklaşırlar. Böylece aralarındaki boşluklar büyür.

Şöyle bir soruyla karşılaşsanız ne cevap verirsiniz acaba?

«1 cm^3 sıcak hava mı yoksa soğuk hava mı daha ağırdır?»

Okuduklarınızı gözönüne getirin: 1 cm^3 soğuk hava daha ağırdır. Çünkü içinde daha fazla molekül vardır değil mi?

Böylece ısınarak hafifliyen hava daima soğuk hava tabakalarının üstüne yükselir.

Ocağın üstüne konulan bir tencere suyun nasıl kaynadığını düşünün. Atmosfer de tıpkı bu şekilde ısınmaktadır. Ateşe dayanıklı bir cam kabı suyla doldurup içine biraz da talaş tozu atarsanız kaynama olayını çok güzel gözliyebilirsiniz. Ocağın altını kuvvetlendirdikçe talaş tozları kabın içinde hızla dolaşmağa başlar. Ateşi azaltırsanız su da soğur. Bunu bir bakıma güneşin batışına benzetebiliriz. Güneş batınca hava soğumaya başlar.

Havayı ısıtan toprak olduğu gibi soğutan da yine odur. Şimdi de toprağın soğuma sebeplerini araştıralım:

Güneş yüzeyi çok sıcak olduğu için etrafına ısı ve ışık verir. Bu olaya ışıma diyoruz. Her şey, hattâ, vücudumuz bile çevresine ısı ve ışık vermektedir. Yerküre çok ısınmadığı için onun ışımasını gözle görmek mümkün değildir. Fakat bunu ölçebiliriz. Böylece hergün gece gündüz yerkürenin büyük ölçüde ışıma yaptığını kesin olarak biliyoruz. Ancak yeryüzü ışıma yoliyle kaybettiği ısı ve ışığı geceleyin güneşten alamaz. Bu yüzden de soğur.

Atmosfer, bilginlerce bir takım tabakalara ayrılmıştır. Bu tabakalardan biri de «Troposfer» dir. Troposfer hava değişikliklerinin meydana geldiği kısımdır. Isınma ve soğuma olaylarından da en fazla bu kısım etkilenir. Troposfer'in kalınlığı her yerde aynı değildir. Ekvator bölgesinde kalın, kutuplarda ise incedir. Böylece iki bölge arasında büyük sıcaklık farkları meydana gelir.

Görüyorsunuz ya gizli kuvvetlerin elindeymiş gibi görünen ve anlaşılması imkânsız sanılan bir konu kolayca açıklanabiliyor.

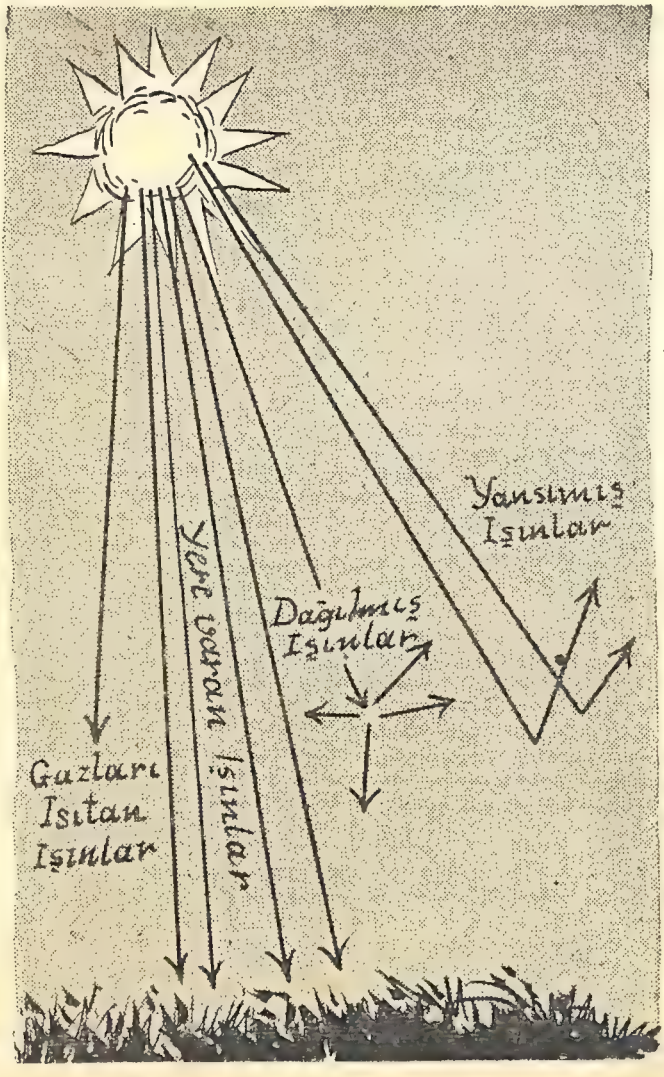

Başka Ülkelerden Dostlar

KUÇUK ASHOK

GANJ nehri yeryüzündeki bellı başlı akarsulardan biridir. Himalaya dağlarından çıkıp Hint Okyanusuna dökülür. Nehrin kıyısında ve çevresinde milyonlarca insan yaşar. Bu insanlardan biri de Ashok adlı küçük bir Hintlidir.

Ashok'un saçları simsiyahtır. Koyu esmer teni onu kızgın güneşten korur. Hindistan'da hava yurdumuzdakinden çok daha sıcaktır. Üstelik sıcak mevsimin ortalarına doğru bir de muson denilen süreklı yağmurlar başlar.

Hindistan'da iklim yurdumuzunkinden çok farklı olduğu gibi yaşama tarzı da bambaşkadır

Ashok'un babası başına bir türban bağlar. Bu, başa sarılmış uzun bir bez parçasından başka bir şey değildir. Annesi de sari denilen upuzun bir elbise giyer.

Ashok'un annesi çamaşırları evde değil de ırmak kıyısında yıkar. İyice temizlemek için yerdeki taşlar üzerine vurur.

Derginizde gördüğünüz gibi Ashok'un evi öyle pek konforlu değil. Babası yapıvermiş onu. Zaten bu pek te zor bir iş değildir. Civardaki bambu ormanlarından kesilen saplarla bir iskelet kurulur, sonra üstü kalın bir çamur tabakasiyle sıvanır. Çamur tabakası kızgın güneş altında kuruyarak taş gibi sertleşir. Damın üstü pirinç saplarıyla örtülür. Yağmur mevsiminde devamlı sağnaklara dayanabilsin, üzerine biriken sular kolayca aksın diye çatı çok meyilli yapılır.

Evin pencerelerinin bulunmaması üstelik içinin de son derece basit olması yapı kolaylığı sağlıyan unsurların başında gelir.

Sokak kapısının önünde üstü örtülü bir gölgelik vardır. Bunaltıcı yaz gecelerinde Ashok burada rahatça uyur.

O minicik ev tam dokuz kişiyi barındırmaktadır. Ama Ashok'a sorarsanız ailesi hiç de öyle kalabalık değildir. Çünkü hava bütün yıl boyunca sıcak olduğundan gündüzün içerde hemen hemen hiç kimse bulunmaz.

Ashok'un evinde fazla eşya yoktur. Resimlerde de gördüğünüz gibi birkaç tahta sandık, hindistan cevizi kabuğundan yapılmış bir yağ kandili, kocaman bir pirinç çuvalı, su küpü ve bakır kapkacak odanın başlıca eşyasını meydana getirmektedir.

Ashok hemen her öğün pirinç yemektedir. Arada sırada balık, baharat, turşu gibi şeyler de sofraya çıkar.

Yemek, ortaya büyük bir kap içinde getirilir. Sonra herkes elindeki kocaman bir yaprağın içine yemek doldurarak elleriyle yer.

Evin penceresi yoktur. Bu yüzden kulübenin içi, gündüzün alaca karanlıktır. Geceleyin de hindistan cevizi kabuğundan bir kandille yetindikleri için ortalık gene de

pek aydınlanmaz.

Bütün köyün suyunu bir tek kuyu sağlar. Evlerde musluk yoktur. Kuyudan çekilen su, minik toprak küplere doldurulur. Kadınlar su küplerini başlarının üstünde taşırlar.

Ashok'un babasının köyün çeşitli yerlerinde birkaç tarlası vardır. Toprak çok fakirdir. Bütün gücüyle çalıştığı halde ancak eve yetecek kadar pirinç elde edebilir.

Pirinç başakları olgunlaşınca saplarından kesilir ve evin arkasındaki bahçeye serilerek kurumaya bırakılır. Daha sonra, taneler ayrılsın diye öküzlere çiğnettirilir.

Bundan sonraki bütün işi Ashok'un annesi yapar. İlkin, büyük bir kalbura koyup savurarak, pirinci saman ve tozundan temizler. Ezerek kabuklarını da çıkarır. Artık pirinç ocağa konulmağa hazırdır.

Hindistanın nüfusu yüz milyonları aşar. Çiftçilerin çoğu topraklardan yeteri kadar faydalanamazlar. Bir defa çoğunun tarlaları ufaktır. Üstelik gübre de kullanmazlar. Bu yüzden verim düşüktür. Hükümet çiftçilere modern ekim metodlarını öğretmeğe çalışmaktadır.

Ashok'un köyünde bildiğimiz yollara benzer, düzgün sokaklar olmadığı gibi, taş binalara da pek rastlanmaz. Taştan yapılmış tek yapı köy

kilisesidir.

Çocuğun okula giderken en sık rasladığı kimse çömlekçi amcadır. Adamcağız bir tekerleğin başına oturmuş durmadan çevirerek toprak testiler, küpler yapar, bunları fırında iyice pişirdikten sonra gelip geçenlere satar.

Okulda derslerin çoğu açık havada ulu bir ağacın gölgesinde yapılır. Bugün Hindistan'da okuma çağındaki çocukların hepsi okula gitmezler. Ne yazık ki, Ashok'un da okul hayatı öyle pek uzun sürmiyecektir, çünkü babasının tarla işlerinde bir yardımcıya ihtiyacı var.

Ashok komşu kasabadaki pazara inmeye bayılır. Satıcılar mallarını haftada iki defa burada sergilerler.

Çocuk pazarda ilkin meyvacıları gözden geçirir. Renk renk, türlü türlü meyvalar gerçekten görülmeğe değer. Ara sıra pek hoşa gitmiyen manzaralar da göze çarpar. Meselâ tatlıcı tezgâhlarının üstüne sürülerle kalkıp konan sinekler. Kutsal beyaz inekler sokaklarda başıboş dolaşırlar. Rastladıkları her tezgâhtan hiç çekinmeden karınlarını doyururlar. Pazar, kışın çamur denizi halindedir. Yazın da çok sıcak ve tozludur.

Müşteriler bir yandan evlerine gereken şeyleri satın alırlar bir yandan da en son haberleri öğrenirler. Alış veriş mutlaka pazarlıkla yapılır.

İşte küçük hintli dostumuz Ashok, böyle bir ülkede, sizlere tanıttığımız bu insanlar arasında günlerini geçirmektedir.

BİRAZ DA TARİH

33 yıl, memleketi büyük bir baskı altında ve korku içinde yöneten 2. Abdülhamit devriydi. Zamanımızdan tam 81 yıl önce, eski Maarif Nâzırı (Millî Eğitim Bakanı) Antepli Münif Paşa, **Mecmua-i Fünûn** adında bir dergi çıkarmağa başlamıştı. Bir gün bu dergide **Yıldız Böceği ile Yolcu** adlı küçük, anlamlı ve güzel bir hikâyecik yayımlandı. Bu minik hikâye de şuydu:

«Bir yolcu, karanlık bir gecede kırda giderken yolunu şaşırmıştı. Uzaktan bir yıldız böceği gördü. Işıldıyarak uçan hayvancağızı, elindeki fenerle yürümekte olan bir insan sanarak peşine takıldı. Bu sırada yıldız böceği de bir bataklığın üzerine doğru uçmağa başladı. Yolcu, karanlıkta karşısına çıkan bataklığı farkedemedi. Birdenbire dizlerine kadar bataklığa gömüldü ve büyük bir kızgınlıkla, sanki suç yıldız böceğindeymiş gibi, bağırmağa başladı:

— Pis böcek, beni neden bu bataklığa getirdin?...

Yıldız böceği, kendisine haykıran adama döndü, usulca şu cevabı verdi:

— Sana arkam sıra gelmeni ben mi söyledim?... Başına gelen felâketi başkasına yükleme!... Burada suç sadece senindir!...»

Bu hikâyeciği okuyan bazı kötü düşünceli kimseler, Padişah 2. Abdülhamit'e yaranmak için hemen kâğıda kaleme sarılıp saraya haber yağdırmaya başladılar. Dergiyi çıkaran Münif Paşanın, bu hikâyecikle Yıldız sarayını ve burada oturan padişahı anlatmak istediğini iddia ettiler. Daha da ileri giderek «bu hikâyenin gizli anlamı, Padişahımız kötü idaresiyle memleketi bataklığa sürüklüyor olmalıdır» dediler.

Padişah, bu hikâyeye fena halde kızdı ve derginin kapatılmasını emretti.

Bu olaydan sonra «yıldız» kelimesi, Abdülhamit'in padişah bulunduğu sürece, gazetelerde ve kitaplarda bir daha kullanılmaz oldu.

İHTİYAR KAHRAMAN

Padişah 4. Murat, çok sert ve insafsız bir insandı. Sadrazamı (başbakanı) Hüsrev Paşa da Padişahtan aşağı kalmıyacak derecede katı kalbliydi.

Hüsrev Paşa, Bağdat seferine giderken geçtiği yerlere derin bir korku salmıştı. Hattâ onun geçeceği yol üzerindeki şehir ve kasaba halkı yerlerini, yurtlarını bırakarak kaçıyorlardı. Zira bu vicdansız paşa, yok yere insan kanı döküyor, dilediğinin parasını, malını elinden alıyor; vermek istemiyen olursa da öldürtmekten hiç çekinmiyordu.

Hüsrev Paşa, böylece kasıp kavurarak Konya'ya vardı. Burada, onun kahrına uğrıyanlardan biri de Koca Durmuş Bey adında yaşı

Yıldız Böceği

sekseni aşkın bir ihtiyar oldu.

Koca Durmuş Bey, çok iyi kalbli ve sevimli bir gaziydi. Serhatlerde savaşmış, yaşlandıktan sonra, memleketi olan Konya'ya dönmüş, babadan kalma çiftliğine çekilerek sessiz sedasız yaşamağa başlamıştı. Fakat Hüsrev Paşa, Konya'ya varınca ihtiyar kahraman Koca Durmuş Beyi ve eski ününü duymakta gecikmedi. Durmuş Beyi çekemiyenlerin de kışkırtmalariyle bir gün ihtiyar kahramanı yanına çağırdı. Kendini beğenmiş, sırtlan ruhlu Hüsrev Paşa, Durmuş Beyin yüzüne tükürürcesine:

— Bana bak, dedi, ne kadar paran varsa hemen buraya getireceksin, anladın mı?

Durmuş Bey, karşısındaki adam Sadrazam da olsa aldırış edecek, korkacak gibilerden değildi. Zulmünü, yakıp yıkıcılığını çok iyi bildiği Hüsrev Paşayı gayet soğukkanlılıkla dinledi ve sonra şöyle dedi:

— Param yoktur!... Ben, gün gün kazanır, gün gün yer ve adamlarımı beslerim. Sanıldığı gibi zengin bir kimse değilim!...

Hüsrev Paşa, bu beklenmedik cevap karşısında büsbütün sinirlendi ve haykırmağa başladı:

— İnadı bırak, yoksa kendini cellâdın elinde bulursun!...

— Ben doğruyu söylüyorum. Ömrümü bu memlekete adamış ve bu uğurda harcamış bir insanım, beni hiçbir şey korkutamaz!...

— Bak şu küstaha!... Sonra çok pişman olacaksın; son defa söylüyorum ki...

— Ben de son defa söylüyorum ki param yoktur. Ölüm ise bana vız gelir. Ecelim gelmediyse bir şey yapamazsın; eğer ecelim senden gelecekse hiç durma!...

— Ya, öyle mi?... Cellât, götür şu bunağı!...

Koca Durmuş Bey, yine ağırbaşlı, soylu davranışiyle Hüsrev Paşaya döndü. Yüzünde tiksinti ve hakaret okunuyordu:

— Boynum kıldan incedir!... diye haykırdı ve biraz durduktan sonra tekrar sözüne devam etti:

— Yaşım sekseni aştı, vücudum düşman kılıcından ve tüfeğinden delik deşik oldu. Ömrüm boyunca bunların hiçbirine kahırlanmadım, ama senin gibi korkunç bir zalimin yaşadığı devirde yaşamaktansa ölmek daha iyidir elbette!... Hem senin gibi bir adamın kahrına kurban gitmek de bir mutluluk sayılır!...

Hüsrev Paşa, tepine tepine yerinden fırladı ve cellâtlara son emrini verdi.

Enver Naci GÖKŞEN

Paska

Çev. Nihal Yalaza TALUY

PASKA hayli yorulmuştu o gün. Av yerine kadar hiç mola vermemişlerdi. Dönüşte avcı da koşum köpekleri de bir an önce kampa varmaktan başka şey istemiyorlardı.

Paska, kızağa koşulu üç arkadaşından farklı olmıyan yerli bir köpekti. Onlar gibi çalışkan, cesur, fedakârdı. Uzun sivri suratiyle kurtlara benziyordu, kulakları da onlarınki gibi dimdikti. Ama kurt kırması olmadığı için havlardı; kurt gibi çirkin çirkin ulumazdı.

Yorgunluk hayvanları iyice hırçınlaştırmıştı. Paskanın arkasından koşulu Mike önündekiyle kapışmak için fırsat kolluyordu. Sonunda Paska'nın eğilip kar yalarken adımlarını ağırlaştırmasına kızdı, boğuk boğuk hırladı. Paska karşılıksız kalmadı, hızlı bir dönüşle Mike'ın üzerine atıldı; tüyleri kızgınlıktan diken diken olmuştu. Karın içinde kapışmış yuvarlanıyorlardı. Avcı Leigh Cameron kızaktan atladı, ikisini de rastgele kırbaçlamağa başladı. Koşumun öteki köpekleri bu boğuşmaya katılmak için can atıyor ama efendilerinden yüz bulamadıkları için sadece seyirci kalıyorlardı.

— Mike! Paska!... Yeter... Dağılın, diyorum size!...

Adamın sesi sertti, kırbacı durmadan hayvanların gövdelerinde şaklıyordu. Paska son bir defa daha düşmanına saldıracak oldu ama Mike soluk soluğa, sendeleyerek kara attı kendini.

— Sana söylüyorum Paska! Utanmıyor musun?...

Paska, dayaktan çok efendisinin sözlerine üzüldü, mahçupluktan duymuyormuş gibi yola bakıyordu. Ama bu hali uzun sürmedi, elinde olmadan kestane rengi gözlerini Leigh'e kaldırdı; bakışı üzgün, utançlıydı. Leigh bu bakışa dayanamadı :

— Şimdi de gönlümü almağa çalışıyorsun, değil mi? Ama doğrusu, kendini savunamıyacak kadar sallapati olsaydın ne değerin olurdu senin!

Kızak gene yola koyuldu. Kavga sırasında yerlerde yuvarlanan Paska'nın koşum kayışı ayaklarına dolaşmıştı. Kızak hareket ederken Paska birden koşamadı, tekrar yere düştü, bir an yerde sürüklendi. Kayıştan ayağını koparırcasına kurtarınca, yere basar basmaz dayanılmaz acıdan ince ince inledi, ard ayağını havaya kaldırdı. Öteki köpeklerin koşmasına uyarak üç ayak üzerinde sekiyordu. İkide bir ona toslayan Mike yeniden homurdanmağa başladı. Gözü ikisinde olan Leigh Cameron hemen yetişti :

— Gene mi başladınız?

Ama Paska'nın topallamasını, kesik solumasını görünce durumu anladı.

— A, ayağın kırık senin, Paska!... Vah zavallı hayvancığım...

Efendisinin sesinde, bakışında kızgınlık yoktu. Paska rahatladı, ayağındaki yakıcı acı bile hafiflemişti sanki. Leigh köpeği koşumdan çıkardı, yere bıraktı. Düşünüyordu. Kaşları çatıldı.

— Başka çare yok, Paska... Gittikçe ağrıların artacak... bunu dindirmek için ne yapabilirim ki, dostum?...

Leigh gocuğunun cebinden tabancasını istemiye istemi-

ye çıkardı. Paska gözlerini ona dikmişti. Sonsuz bir güven vardı bakışında. Şimdiye kadar her derdine yetişmişti efendisi. Yazın sinek sokmasından korumak için kulaklarına, sırtına kokulu bir merhem sürerdi. Kışın, en soğuk zamanlarında tabanları yarılmasın diye ayaklarına mokasen giydirirdi. Acıdan basamıyacağı şu ayağını da iyileştirecekti elbette! Umutla bakıyordu Leigh'e...

Genç avcı tabancasını sert bir hareketle yeniden cebine indirdi. Dişleri arasından,

— Ne olursa olsun... Yapamam!... diye mırıldandı. Demin tabancayı tutan elini hayvanın başına koydu, sonra yavaşça kızağın içine yatırdı onu.

Paska şaşırdı, yeni yerini yadırgadı, bir iki kere debelenip atlamak istedi: onun yeri kızağın içinde değil, kızağın önünde, üç afacan arkadaşı arasındaydı. Efendisinin yumuşak ama kesin sesi, bir yandan da bacağından bütün gövdesine yayılan ağrı Paska'yı uysallaştırdı. Uzandığı keçe parçasında kıpırdanmıyor, arada bir başını kaldırıp onsuz koşmağa devam eden üç köpeğe hoşnutsuzlukla bakıyordu.

Kampta kızağı karşılayan Leigh'in karısı Kay koşumda Paska'nın yokluğunun hemen farkına vardı,

— Paska nerde, ne oldu Paska'ya? diye merakla sordu.

Adını duyan köpek güçsüz bir sesle karşılık verdi. Sabah akşam kulübelerine etli kemikli çorba getiren Kay, efendisinden sonra en çok sevdiği yaratıktı. Seslenişine koşmak istedi, kalkamadı. Leigh olayı anlattı. Kay ayıplayan bakışiyle kocasına baktı:

— Paska'yı vuracaktın demek?!... Aman Leigh!...

Avcı başını öteye çevirdi.

— Yapamadım işte... Oysaki hayvanın iyi olacağını hiç sanmam. Asıl sakat olup

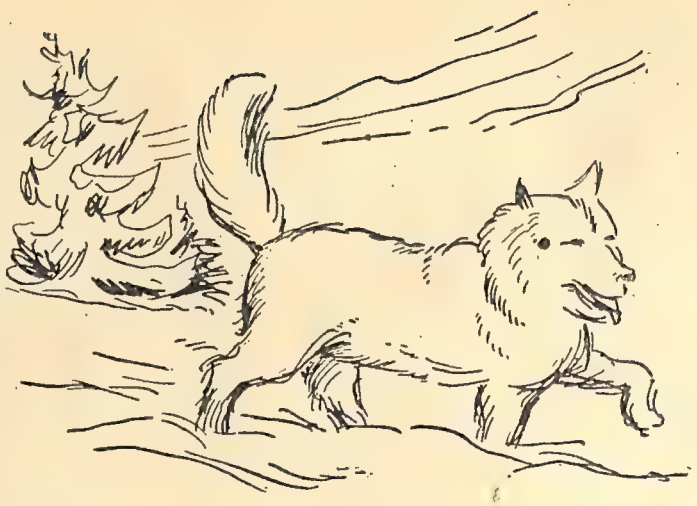

yaşamak onun için zor olacak. İyileştirebileceğimi bilsem...

Kay bir yandan kocasına cesaret verici sözler söylüyor, bir yandan pansuman için gereken şeyleri hazırlıyordu.

Leigh Cameron'lar köpeklerini içeri almazlardı. Paska yattığı yerden ilk defa gördüğü odayı merakla inceliyor, havasını kokluyordu. En çok, kızağa benzer tekerlekli sandığın içinde yatan Leigh ve Kay'ın küçüğü, tıpkı onlar gibi sarı saçlı, mavi gözlü bir yaratık ilgisini çekti. Beşiğinde uyuyan Peter'i daha yakından görmeyi, kokusunu almayı pek istiyordu ama gücü yoktu. Bu işi daha sonraya bıraktı.

Karı-koca becerebildikleri kadar hayvanın kırık ayağını çıtalar arasına koyarak kalın bir sargıyla sardılar. Pansıman bitince Kay ocağın arkasında yatacak yer hazırladı. Sonra Paska'ya, hayvan anlıyacakmış gibi, yakında iyi olacağını, eskisi gibi Mike'la boğuşacağını söyleyerek teselli etti onu. Leigh kuşkulu bir halle başını salladı:

— Böyle olacağını hiç ummam ben...

— Neden Leigh?

— Baytar değilim ki... Gerektiği gibi sarıp sarmadığımı bilmem. Topal kalırsa ona da bize de üzüntü olur.

Paska konuştuklarını anlamıyor ama adını işittikçe söz konusu olduğunu biliyor, her seferinde başını kaldırıp, kuyruğunu sallıyordu. Sımsıkı sarılı bacak daha az ağrıyordu. Paska kulübesini özlemeğe başladı, kafasını sık sık kapıya çevirip kâh Leigh'e kâh Kay'e bakıyordu.

— Yo, bir yere gidemezsin buradan Paska; Peter'e bekçilik edeceksin... İyi olana kadar...

Paska efendisinin sözlerini anlamış gibi başını ön patileri arasına aldı, gözlerini yumdu.

★

Kırık ayağı sargıdan çıkınca Leigh Cameron'un kuşkulanmakta ne kadar haklı olduğu anlaşıldı: Ayak bükülmüyor, hayvan topallıyordu. Bu haliyle kızağa koşulamazdı tabii. Dışarıya ilk çıktığı gün efendisinin arkasından seke seke doğruca arabalığa koştu. Köpekler kızağa koşulunca Leigh'e sokuluyor, sonra bakışını ondan ayırmıyordu. Avcı Paska'ya sevgiyle, acıyarak baktı, karısına,

— İçeri al onu Kay, takılmasın arkamızdan... dedi,

Paska arkasına takılmadı ama kızak uzaklaşana kadar sürübaşı Billt'den bakışını

ayırmadı. Kulaklarını dikerek Mike'in neşeli havlamasını dinledi. Kay'ın seslenmesine aldırış etmeden olduğu yerde duruyordu.

Bir hafta böyle geçti. Paska'nın küskünlüğü geçmiyordu. Leigh gecelerin mehtaplı oluşundan faydalanarak kamptan uzak yerlerde avlanıyor, bazı geceler dışarda, avcı kulübelerinde kalıyordu.

Bir sabah küçük Peter birdenbire rahatsızlandı. Kay ikide bir karlı yola çıkıp bakıyor, kocasının dönüşünü iple çekiyordu. Güneş battıktan sonra o gece dışarda kalacağını anladı. Hasta çocukla tek başına ne kasabaya ne de birbirlerinden uzakça bulunan başka bir avcı kampına gidebilirdi. Arabalığın kapısının önünde yatan Paska'yı çağırdı :

— Paska, buraya gel! Çabuk gel, Paska!...

Köpek içgüdüsüyle hanımının onu yardıma çağırdığını anladı son günlerdeki durgunluğunu bıraktı hemen yanına koştu. Kay'ın gözlerinden sicim gibi yaşlar akıyordu.

— Peter hasta; doktora götürmemiz lâzım, Paska... Leigh'e haber götüreceksin!

Elinde tuttuğu kalın bir kâğıt parçasını dürdü, köpeğin boynuna kırmızı kurdele ile bağladı. Paska kadının yüzüne bakıyor, ondan ne istendiğini anlamağa çalışıyordu Kay, hayvanın başını yere bastırdı, kızak izlerini gösterdi :

— Leigh'i bul, Paska !... Mush! Mush!... On!...

Kızağa koşulu köpeklere hareket emri olan Mush kelimesini duyar duymaz Paska bir anda canlandı. Gerçi ortada ne kızak ne başka köpek vardı ama emir emirdi. Kızağın yanına koşmak emriydi bu! Paska sevinçli bir havlayışla öne atıldı. Birkaç adım koştuktan sonra durdu, arkaya, Kay'e baktı.

— Evet evet!... Mush, Paska!...

Paska memnundu. Topallığı hemen hemen belli olmadan koşuyordu. Karlı ova gittikçe karanlığa gömüldü, gece soğuğu sertleşiyordu. Yolun kilometreleri arkada kaldıkça Paska'nın sakat ayağı zahmet vermeğe başladı. Ay çıktığı zaman üç ayak üstünde yoluna devam ediyordu. Birkaç defa soluk soluğa, karın üstüne uzanmak zorunda kaldı. Ama uzaktan gelen kurtların acı ulumasını duyunca bütün gücünü toplayarak yeniden koşmağa koyuldu.

Ay iyice yükseldi. Birdenbire Paska'nın burnu avcı kulübesinin kokusunu aldı. Birazdan soba bacası tüten küçük bir yapının karaltısı göründü. Suratının tüyleri buzdan bembeyaz olmuş Paska'yı üç köpeğin hırslı havlaması karşıladı. Ama sevinç havlamasıydı bu, arkadaşla-

YENİ OKULUM

(Bu yazı Hindistan uluslararası Shankar Yarışmasında birincilliği almıştır.)

Kaanan Rotna (7 yaş grubundan) Hindistan

Yeni bir okuldaki ilk günümdü. «Adın ne? Hangi okuldan geldin? Nereye kadar okumuştunuz ve bunun gibi belli sorulara cevap vermeğe iyice hazırlıklıydım.

Nihayet sınıfımı buldum. Daha içeri yeni adımımı atmıştım ki, hemen arkamdan öğretmen de girdi. Ağını açar açmaz ilk söylediği sözler de banaydı.

«Neden yerine oturmadın?»

Dilim tutulmuş gibiydi. Hangi sıraya oturacağımı bile soramadım. Az sonra bir yer bulup yerleştim.

Kızlar defterlerini öğretmene göstermeğe başlamışlardı. Çok geçmeden sıra bana da geldi. Önümde hiçbir şey yoktu. Öğretmen kendisine durumumu açıklamamı beklemeden öbür sıraya geçti. Sınıfta yeni bir öğrenci olduğunu nasıl farkedemediğine şaşıp duruyordum.

Her nasılsa o gün de geçti. Kendimi durakta otobüs beklerken buldum. Bir ara arkamda birinin şöyle dediğini duydum,

«Çok şükür, bu bitti. Bugün bu okuldaki ilk günümdü.»

«Benim de efendim» dedim.

«Ya öyle mi?» dedi. «Zavallıcık! Şimdi anlıyorum.»

Ben de anlamıştım. Otobüs geldi. İkimizin de içi sabahkinden çok daha hafifti.

rını karşılıyorlardı çünkü... Paska kulübenin kapısını tırmalamağa başladı. Hem tırmalıyor, hem inceden inceye inliyordu. Leigh, köpeklerin kavgaya tutuştuklarını sanmış; kapının aralığından,

— Hadi yerlerinize, uğursuzlar sizi!... diye bağırırken birden, şaşkınlıkla durdu:

— A... Paska!... Ne işin var senin burada?... Evden mi kaçtın yoksa?...

Hayvancağızı azarlıyacağı sırada boynuna bağlı kâğıdı gördü. Kurdeleyi çözerken eli titriyordu.

«Peter hasta, çabuk gel! Kay...»

Leigh kızağa doğru koştu, uykulu uykulu homurdanan köpeklere koşum kayışlarını taktı.

— Sen de yanıma gel, benim sadık dostum!

Leigh Cameron'un sesi her zamankinden daha tatlı, daha candandı. Yorgunluktan bitkin Paska'yı kızağın içine yatırdı. battaniye ile örttü. Paska'nın sakat ayağı sızlıyordu ama mesuttu: köpek akliyle, önemli bir şey yaptığını anlamıştı. Kızak olanca hıziyle karlı yoldan ilerlerken Paska iç rahatlığiyle dinleniyordu.

Peter'i öğleden önce en yakın bir hastaneye ulaştırdılar. Tedaviye geç kalmadıkları için çocuk çabuk iyileşti.

Küçük yürümeğe başladıktan sonra Paska ondan ayrılmaz oldu. Leigh Cameron ailesinin sevgisi ona yavaş yavaş eski hayatını unutturdu. Hem o, odanın bir köşesinde yatan, işe yaramıyan hasta Paska değildi artık: Leigh'in oğluna yaptığı küçük kızağı çeken Paska'nın gururlu hali görülecek şeydi! Övünmekte haklı sayıyordu kendini, çünkü efendisinin kızağını çekmek ne Billy'ye ne Mike'a nasip olmuştu; bu sadece onun işiydi.

Böylece Paska yeniden o eski mutlu günlerine kavuştu.

Doğan Kardeş YAYINLARI

Öğretici, meraklı kitaplar:

- Eşyaların Hikâyesi ..... 300 Kuruş
- Işığın Hikâyesi ..... 200 »
- Saatin Hikâyesi ..... 250 »
- Fen ve Tabiat Ansiklopedisi ..... 2000 »

★

Heyecanlı romanlar:

- Kırmızı Saçlı Çocuk ..... 500 »

★

Ciltli, hediyelik kitaplar:

- Halime
- Hayvan Hikâyeleri
- Dünyanın Dört Bucağından Dostlar
- Allah Rahatlık Versin
- Wilhelm Tell
- Gökten Üç Elma Düştü
- Binbir Gece Masalları
- Tabiat Ana Anlatıyor
- Keşifler ve İcatlar Ansiklopedisi
- Bufalo Bill.

Bez ciltli, iyi kâğıtlı, renkli kapaklı bu kitapların her biri onar liradır. Ödemeli olarak (P. K. 1146 - İstanbul) adresine sipariş edebilirsiniz.

★

Yeni Çıkan Kitaplarımız:

- Leylek Dede ..... 400 Kuruş
- Küçük Lord ..... 400 »
- Gri Şapkalı Adam ..... 300 »
- Yaşanmış Hikâyeler ..... 300 »
- Yazının Hikâyesi ..... 300 »
- Duygulu Dostlar ..... 1000 »
- Gümüş Kanat ..... 1000 »
- Çocuklar İçin Görgü ... 350 »

TAŞ ÇORBASI

BİR asker savaştan köyüne dönüyordu. Hava soğuktu. İnsanı iliklerine kadar titreten buz gibi rüzgâr esiyordu. Üstelik adam hem yorgun hem de açtı. Güçlükle yürüyordu. Artık dizlerinde derman kalmamıştı.

Bir ara daha fazla gidemiyeceğini iyice anladı. Ayakları tutmuyordu. Durup gözleriyle etrafını araştırdı. Epeyce uzakta bir köy görünce son bir gayretle tekrar ilerlemeğe koyuldu.

Önüne çıkan ilk evin kapısını çalarak yemek istedi. Fakat evdekiler yiyecek hiçbir şeyleri olmadığını söyliyerek kapıyı yüzüne kapadılar.

Asker kalkıp başka bir eve gitti. Oradan da aynı cevabı aldı. Ev sahipleri karınlarını doyuracak bir lokma ekmekleri bile bulunmadığını söylediler. Ama bu defa onlardan önce davranan asker kapıyı örtmelerini beklemeden sordu:

«Büyükçe bir tencereniz vardır, herhalde.»

«Evet» dediler. «Kocaman bir bakır kazanımız var.»

«Su bulmak da kolaydır.»

Köyde suyun bol olduğunu öğrenince,

«Çok güzel» dedi, «Şimdi o kazana su doldurup ateşin üstüne koyun. Ben de size nefis bir taş çorbası pişireyim.»

Evdekiler hep bir ağızdan hayretle,

«Taş çorbası mı?» demekten kendilerini alamadılar.

Asker büyük bir ciddiyetle,

«Evet, evet» dedi, «Bende çorba yapan sihirli bir taş var da.»

Artık evde büyük küçük herkes meraklanmıştı. Evin hanımı ırmağa koşup su getirdi. Kazanı doldurdu ve ocağın üstüne koydu.

Asker cebinden ufak bir taş çıkardı. Bu, yollarda hemen hergün hepinizin rastladığı alelâde taşlardan pek farklı bir şey değildi.

Adam bunu kazanın içine attıktan sonra,

«Bir kaynasın» dedi. «Siz çorbayı görün! Tadından parmaklarınızı yiyeceksiniz.»

Bütün ev halkı ocağın başına geçip çorbanın pişmesini dört gözle beklemeğe koyuldular.

Yorgun asker bir parça dinlendikten sonra, evin hanımına dönüp,

«Bir tutam tuz var mıydı acaba?» dedi.

Kadın hemen koşup tuz çömleğini getirdi. Asker elini içine daldırıp avucunu doldurdu.

Aradan epeyce bir süre geçti. Etrafındakilerin sabırsızlıklarının arttığını görünce adam dilini şapırdata şapırdata,

«Ah içine birkaç tane de havuç koyabilseydik! Tadına doyum olmazdı.»

Evin hanımı,

«Dur bakayım» dedi. «Şurada biraz havucumuz vardı.»

Asker havuçların yerini

çoktan keşfetmişti. Kadın eğilip sedirin altından bir sürü havuç çıkardı.

Bunları ufak ufak doğrayıp içine attılar. Havuçlar pişerken açıkgöz yolcu da onlara başından geçenleri anlatıyordu.

Bir ara kazana bakarak,

«Hımm» dedi. «Ne dersiniz birkaç patates atsak koyulaşır mı?»

Evin büyük kızı, «Bizde patates dolu» diyerek koşup getirdi. Aradan biraz daha geçince adam bu defa da:

«Bir de soğanı olsa...»

Daha o sözünü bitirmeye kalmadan çiftçi küçük oğlana,

«Haydi koş» dedi. «Git komşudan bir soğan iste.»

Çocuk az sonra elinde üç koca baş soğanla döndü. Bunları da doğrayıp içine attılar.

Sihirli taşın çorbasından tatmak için kazanın etrafına dizilenler artmışlardı. Bu arada asker türlü türlü masallar fıkralar söyliyerek onları kahkahadan kırıp geçiriyordu.

Bir ara derin derin içini çekti. Boynunu bükerek,

«Dostlarım» dedi. «Köyümden ayrıldığımdan beri ağzıma lâhana koymadım. Gözümde tütüyor.» Evin hanımı hemen küçük kızına işaret etti:

«Koş bahçeden bir lâhana sök.»

Kızın gitmesiyle dönmesi bir oldu. Lâhana da kazana konduktan sonra asker,

«Bir taşım kaynasın indiririz artık» dedi. Kocaman bir kepçeyle çorbayı karıştıran kadın,

«Yok» dedi. «Daha pişmemiş.»

Onlar böyle konuşurlarken, kapı açıldı. Sabahleyin erkenden avlanmaya çıkan evin büyük oğlu iki tavşanı ayaklarından tutmuş sallıya sallıya içeri girdi.

Asker kollarını havaya kaldırarak sevinçle haykırdı:

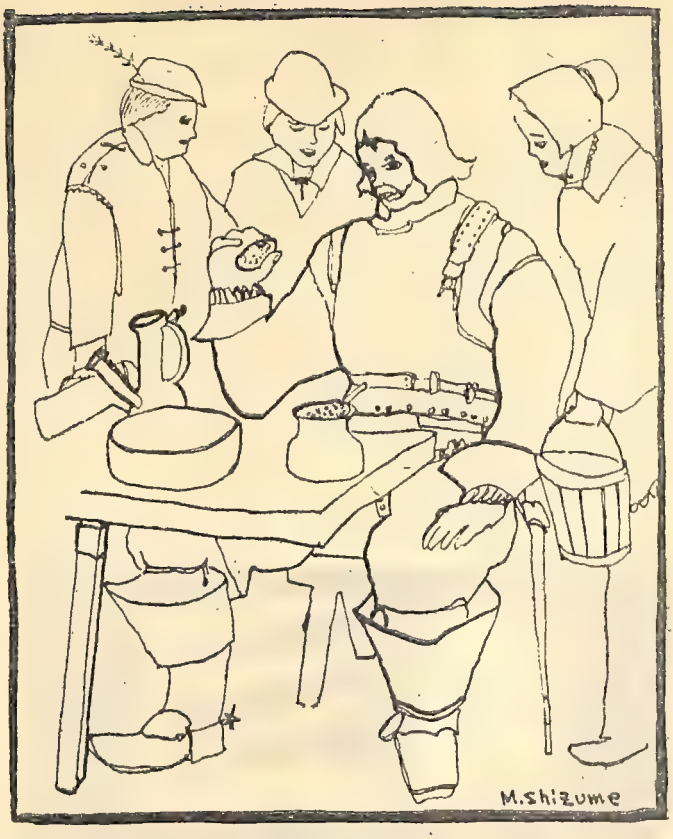

«Çok yaşa dostum. İşte şimdi çorbanın her şeyi tamam oldu.» Birkaç dakika içinde tavşanlar yüzüldü temizlendi parçalanıp kazana atıldı.

Avcı derin, derin içini çekerek,

«Ohh!» dedi. «Mis gibi kokuyor. Bu ne çorbası böyle?»

Annesi atıldı :

«Taş çorbası. Yabancının sihirli çorba taşı var. Şimdi kazanın içinde. Onunla bize pişirdi bunu.»

Nihayet çorba ateşten indi. Gerçekten de çok güzel olmuştu. Herkes ömründe böyle nefis bir çorba tatmadığını söylüyordu. Üstelik bütün ev halkını ve kurt gibi aç askeri tıka basa doyuracak kadar da çoktu.

Çiftçi, keyifli keyifli,

«Eşsiz bir çorba doğrusu» dedi.

Çiftçinin hanımı,

«Bey» dedi. «Bunun hikmeti taşta. Eşsiz olan bence o.» Asker gülümsiyerek,

«Doğru» dedi. «Öyledir. Bu gün benim yaptığım şekilde hareket edilirse insanın sofrasından sıcak çorba hiç eksik olmaz.»

Yemekten kalktılar. Asker biraz daha sohbet ettikten sonra yola koyuldu. Yalnız giderken kendisine gösterilen konukseverliğe bir karşılık olmak üzere sihirli taşını çiftçinin hanımına hediye etti. Kadın ilkin bu kadar değerli bir şeyi almak istemedi. Asker,

«Bir taşın da sözü mü olurmuş» diyerek onu zorla kadının avucuna koydu.

Kurnaz asker aynı şeyi her gittiği köyde uygulıyarak rahat rahat evine vardı.

«Unesco'dan»

Pul Köşesi

Hazırlayan: Arman Atuf KANSU

Sevgili küçük okuyucularımız, bu sayımızda da sizlere İzcilik pullarını sunuyoruz.

1962 yılında yurdumuzda Türk İzciliğinin 50. yılı kutlandı. Bu kuruluşu anmak için PTT İdaresi 22 Temmuz 1962 tarihinde 3 değerli bir pul serisi çıkarttı. Öyle sanırım ki bir kısmınız bu pulları evlerinize gelen mektupların üzerinde görmüşsünüzdür.

Bugün hemen hemen dünyanın her yanında İzcilik Örgütü (Teşkilâtı) kurulmuş olup ilkokullardan başlıyarak izciliğin ilkeleri milyonlarca küçüğe veya gence öğretilmektedir.

22 Şubat 1857 de Londra'da dünyaya gelen Baden - Powell (Togo pulunda resmi bulunan kişi) 1896-1898 yıllarında Afrika'da yerlilere karşı yürütülen savaşlarda subay olarak bulundu. Burada İngiliz askerlerinin yetersiz olduğunu, yalnız başlarına kaldıkları vakit yollarını bulamadıklarını, kamp hayatına alışmamış oldukları için Afrika'nın ıssız bölgelerinde, çadırlarda barınamadıklarını, yaralandıkları zaman birbirlerine yardım etmediklerini gördü. Bunun üzerine gençleri sağlam karekterli yetiştirmek amacı ile İngiltere'de İzcilik Örgütünü kurdu.

Çeşitli ülkelerin izcilik pulları.

Baden - Powell izciliği barışçıl bir örgüt olarak kurdu; ilkeleri kısaca şuydu :

«İzci verdiği sözü tutar, iyilik sever, yardım eder, herkesin dostudur, söz dinler, neşelidir, tutumludur, temizdir, saygılı ve naziktir, hayvanları korur.»

Bu ilkeleri ortaya atan Baden - Powell izcilik örgütüne giren gençlere örnek bir kişi olmalarını öğütlüyordu:

«Tatillerde göçebe hayatı yaşamağa alışın,» diyordu. «Büyük şehirlerden uzak, çadırlı kamplar kurarak yaşamağa alışın. Kendi yemeğinizi pişirin. Her zorluğu yenen, becerikli bir insan olun. Birbirinize yardım edin. Kendi işinizi kendiniz yapın. Yıldızlara bakarak yolu-

nuzu bulmayı öğrenin.»

Baden - Powell'in eşi de 1910 yılında Kız İzci Örgütünü kurdu. Türkiye'de de, 1912 yılında Keşşaflık adı altında İzcilik Örgütü kuruldu.

Birinci Dünya Savaşından (1914-1918) sonra izcilik dünyanın hemen hemen bütün ülkelerine yayıldı. Türkiye'de de İstiklâl Savaşından (1919-1922) sonra önce liselerde, son yıllarda da ilkokullarda İzci ve Yavrukurt Oymakları kurulmuştur.

Bugün dünyanın her yanında izciliğin babası olarak anılan Baden - Powell 7 Ocak 1941 yılında Afrika'da Kenya şehrinde öldü.

Yıldan yıla gelişerek uluslararası bir örgüt olan İzcilik, 1920 yılından başlıyarak Jamboree (Çadırlı İzci Topluluğu) adı verilen Uluslararası İzcilik Kampları kurulmağa başladı. Bu kamplarda çeşitli ülkelerden gelen binlerce izci, tatil aylarında bir arada yaşamaktadırlar... Resmini verdiğimiz Surinam pulu, 1961 yılında Güney Amerika'da Holânda Guinesinde (Surinam) kurulan Uluslararası Kız İzci Kampı dolayısiyle çıkartılmıştır.

Kim Biliyor'un Cevapları

1 — Sakarya. Kızılırmaktan sonra, memleketimizin ikinci uzun nehridir. Boyu 790 km. dir. Afyon ve Kütahya arasındaki ovalardan doğar. Sonra Porsuk çayı ile birleşir. Ankara çayını da alarak büyük bir S şekli çizerek Geyve boğazından Adapazarı ovasına çıkar. Burada Sapanca gölünün sularını boşaltan Çark suyunu ve Mudurnu suyunu aldıktan sonra Karadenize dökülür. Denizlerimiz iç deniz olduğundan nehirlerin ağzını temizliyen gel git olayı pek kuvvetli değildir. Bu yüzden akarsularrın beraberlerinde getirdikleri taş, toprak ve diğer maddeler, suyun hızının kesildiği yerde birikerek delta adı verilen ovalar meydana getirir. Fakat Karadenizdeki akıntı nehrin ağzını temizlemektedir.

2 — Truva. Eski Truva şehrinin yıkıntıları Çanakkale boğazına bakan ufak ve alçak bir tepe üzerindedir. Fakat Truva şehri bir tane değildir. XIX yüyıl ortalarından başlayıp yüzyıl sonuna kadar yapılan kazılarda üstüste tam dokuz Truva şehri kurulduğu anlaşılmıştır. Truvanın M.Ö. 3200 den başlayıp M.S. 400 e kadar, ayrı ayrı devirlerde, Batı Anadolu'nun kültür merkezlerinden biri olarak 2000 yıllık bir hayatı olmuştur.

1873 de Alman arkeologu Schliemann, Homer'in İlyada'sında uzun uzun anlattığı Truva Kıralı Priam'in hazinesini bulmuştur. Schliemann'a göre Çanakkaledeki Hisarlık Tepe kıralın taht merkeziydi-

3 — Kerem ile Aslı.

4 — Akar sular geçtikleri yerlerdeki kayaları ve taşları aşındırıp toprak içindeki madenleri eritirler. Bu yüzden yerden çıkan her suyun içinde bir miktar maden tuzu bulunur. Eğer içindeki erimiş maden tuzları fazlaca olursa suyun tadı bozulur. Meselâ deniz suyunda erimiş madde öylesine çoktur ki bunu içmek bile tehlikelidir. Bazı sular sabunu köpürtmez. Bunların içinde çok miktarda kireç ve alçı taşı gibi maddeler bulunur. Tıpta da acı olan bu sulara acı su, veya kireçli su denir.

5 — Sanıldığı gibi elektrik son yüzyıllarda ortaya çıkarılan bir buluş değildir. Başlangıcı Milattan önceki yıllara kadar iner. Günümüzden aşağı yukarı 2500 yıl öncesi, Thales adlı bir Yunanlı tarafından bulunmuştur. Bilgin, bir kehribar parçasını kumaş üstüne sürttükten sonra bunun saman çöplerini çektiğini görür. Kehribara eski Yunanca' da elektron denildiğinden kehribardaki bu çekme kuvvetine de «Elektrik» adını verir.

Büyük Sınav

M. S. 220-265 yılları arasında Büyük Çin İmparatorluğunun yerinde üç ayrı kırallık vardı. Tarihte bu devre «Üç Kırallık Devri» denilmektedir.

Bunlardan birinin başında çok akıllı, bilgili, aynı zamanda çok da şakacı bir kıral bulunuyordu.

Kıral başvezirini çok severdi. Onsuz edemezdi. Devlet işlerinde kıralın sağ koluydu o. Bu yüzden saray adamları arasında özel bir yeri, ama öbür yandan da pek çok düşmanı vardı. Oğlu Chu Kuo Lo zeki, yaman, hiçbir yerde, hiçbir zaman babasını utandırmıyacak kadar akıllı bir çocuktu.

İlkbahar şenlikleri yaklaştıkça çocuğun da heyecanı artıyordu. Nasıl artmasın? Kendisi de sarayda yapılacak şölene davet edilmişti. Hem de kıral tarafından.

Şenlik sabahı baba oğul atlas ve kadifeden işlemeli, göz kamaştırıcı elbiseler giyinip sarayın yolunu tuttular.

Büyük salona giden uzun koridordan geçerlerken baba, oğluna saraya davet edilmenin ne büyük bir şeref olduğunu örnekler vererek anlatıyordu:

«Üstelik ben şimdiye kadar kıralın bir çocuğu davet ettiğini hiç görmedim. Kıral hazretlerinin sana ne büyük bir ihsanda bulunduğunu iyice anladın, sanırım. Haydi göreyim seni, yüzümü kara çıkarmıyasın!»

Çocuk kıralın bu ilgisinin babasına karşı olan sevgi ve saygısından ileri geldiğini çok iyi biliyordu.

Baba çocuğun sarayda yapmaması gereken şeyleri teker teker sıralıyordu.

«Unutma» dedi. «Sana bir şey sorulmadan lâfa karışmak yok. Sonra cevap verirken de sözlerine çok dikkat etmelisin. Kibarlık büyük bir meziyettir.»

«Siz hiç merak etmeyin babacığım, bütün gücümle size lâyık bir evlât olmağa çalışacağım.»

Etrafın zenginliği çocuğun gözlerini kamaştırmış, başını döndürmüştü. Ömründe o kadar çok ve güzel şeyi bir arada gör-

KAYBOLAN OKUL

Bir gün okulun canı sıkılmış,
Demiş ki:
«Çocuklar gidiyor evlerine,»
«Bulutlar başka ülkelere,»
«Kediler gidiyor,»
«Arabalar gidiyor,»
«Herşey gidiyor bir yerlere.»
O da yola çıkmış.

Sabah olmuş,
Çocuklar gelmişler Okula.
Bir de bakmışlar ki Okul yok!
Bahçenin içi bomboş,
Her evden sormuşlar,
Hiç kimse görmemiş
Ne olduğunu Okula.
Ağaçlar üzgün üzgünmüş,
Yalnız kaldıkları için.
Evler şaşırmışlar.
Çocuklar ağlamağa başlamışlar.

Okul dolaşmış, dolaşmış
Kendine bir yer bulamamış.
Başka evler, okullar
Bahçelerine istemiyorlarmış onu.
Bütün gece
Okul yorulmuş dolaşmaktan,
Yerine gitmek istemiş o zaman.
Çocukları da özlemiş,
Bahçesini de özlemiş.

Ertesi sabah olmuş,
Çocuklar okula gelmişler gene.
Okulu bulmuşlar yerinde.
Sevinmişler,
Zıplamışlar, oynamışlar
Sınıflarına girmişler.
Derslerini yapmışlar,
Okul da artık
Hiç bir yere gitmemiş,
Hep yerinde oturmuş.

İdil ÖZERDEM
29.1.1963

memişti. Salonun kapısına geldiklerinde heyecandan ve sevinçten yüreği küt küt atıyordu. Bir uşak önlerinde yerlere kadar eğilerek selâmlayıp içeri buyur etti. Çocuk etrafına bakınınca devlet ileri gelenlerinin hepsinin orada olduğunu gördü.

Az sonra kıral da geldi. Herkes iki yana sıralanıp kıralı selâmlamağa hazırlandı.

Kıral çocuğu görünce hemen hatırını sordu ve,

«Bugün siz benim özel misafirimsiniz. Babanla birlikte yanımda oturacaksınız.» dedi. Bu candan ilgi çocuğu sevinçten göklere uçurmuş, diğerlerini de hayretler içinde bırakmıştı. Sonra sofraya oturuldu.

O kadar çok, çeşitli ve güzel yiyecek vardı ki, daha zengin bir sofra düşünülemezdi. Kıralın da keyfi yerindeydi. Küçük misafirini soru yağmuruna tutmuştu. Çocuğun soruları büyük bir nezaketle çarçabuk cevaplandırması çok hoşuna gitmişti. Bu parlak zekâ onu bayağı şaşırtmıştı. Bir ara gözleri parladı. Hemen uşaklardan birine işaret edip yanına çağırdı ve bir şeyler fısıldadı. Uşak selâm verip odadan çıktı. Sonra kıral çocuğa dönüp gülerek,

«Küçük dostum» dedi. «Şimdi de hayli çetin bir problemin üstesinden nasıl geleceğini görmek istiyorum.»

Bu sözler Lo'yu oldukça ürküttü. Çünkü bütün bakışlar üstüne dikilmişti: Ya başaramazsa? Herkes büyük bir merakla ne olacağını bekliyordu.

Çok geçmeden koridordan nal sesleri gelmeğe başladı. Başlar o tarafa çevrildi. Az önce dışarı çıkan uşak içeri girdi. Ağzı kulaklarına varıyordu. Daha iyi görebilmek için çocuk da ayağa kalktı. Uşağın arkasından kocaman bir şey geliyordu. Neydi biliyor musunuz? Hiç akla hayale gelmiyen bir şey: Upuzun kulaklı bir eşek. Hayvanın boynundan sallanan bir tabela çocuğu büsbütün şaşırtmıştı. Üstünde büyük harflerle:

«CHU KUO» yazılıydı. Çocuk ilkin gözlerine inanamadı. İyice baktı fakat yanılmıyordu. Eşeğin boynundaki tabelâda gerçekten de babasının adı vardı.

Kıral katıla katıla gülmeğe başlamıştı. Şaşkınlıkları geçince salondakiler de ona katıldılar.

Çocuk hemen kıralın niçin bu şakayı yaptığını anladı. Babasının yüzü çok uzundu. Demek onu bu hayvana benzetmişti. Hiç hoş bir şey değildi ama babasının sözlerini hatırlıyarak kızdığını belli etmemek için sesini çıkarmadı.

Kıral, «Delikanlı işte böyle» diye güldü. «Bakalım eski dostları babasını böyle alaya alırken sevgili oğlu ne diyecek?»

Çocuk gözlerini etrafında dolaştırdı. Herkes gülerek, babası ise düşünceli düşünceli önüne bakıyordu. Bu tatsız durumu düzeltmenin kendi elinde olduğunu iyice anlamıştı. Bütün bunlara karşılık huzursuzluğunu etrafına hiç belli etmiyordu. Birden aklına geldi. Hemen kıralın önünde eğilerek,

«Kıral hazretleri» dedi. «Bana bir kalemle bir mürekkep hokkası vermelerini emreder misiniz?»

Hemen önüne bir yazı takımı konuldu. Çocuk kalemi hokkaya batırarak hayvanın boynundaki tabelâya bir şeyler yazdı. Sonra da gülümsiyerek sessizce yerine oturdu.

Çocuğun soğukkanlılığı kıralı çok şaşırtmıştı. Bu kayıtsızlığa için için kızmaya da başlamıştı. Sordu :

«Baban gibi değerli bir adamı bu güç durumdan kurtarmak için bütün yapacağın bu kadarcık mı?»

Çocuk başını salladı.

Kıral uşağa eşeğin boynundaki levhayı kendisine getirmesini söyledi. Okurken, yüzünde gözlerine inanamıyanların hayreti okunuyordu. Sonra tatlı bir gülüşle yaşlı vezire döndü.

«Böyle bir oğlun olduğu için seni candan tebrik ederim doğrusu.»

Levhayı havaya kaldırarak herkese gösterdi.

«Bu parlak zekâ insanın göğsünü kabartıyor. Eşeğin boynuna başvezirimin adını yazıp asarak onu zekice iğneliyeceğimi ve sorduğum her soruya doğru cevap veren bu akıllı çocuğu içinden çıkamıyacağı güç bir durumda bırakacağını sanmıştım. Ama çocuk beni utandırdı, üstelik böyle güzel bir eşekten de oldum. İlkin hepinizin de gördüğü gibi bu levhanın üstünde CHU KUO yazılıydı. Çocuk ustaca birkaç kalem darbesiyle, onu CHU KUO'NUN EŞEĞİ yapıverdi. Doğrusu ya ufacık bir çocuğun beni bu şekilde mahçup edeceğini hiç ummamıştım.»

Yarışı kim kazanacak?

OKULDAN eve dönerken Fatoş'un içi içine sığmıyordu. O zamana kadar yol gözüne hiç bu kadar uzun görünmemişti. O gün çok önemli bir şey olmuştu. Bunu annesine biran önce söylemek için sabırsızlanıyordu.

Bahçeyi koşa koşa geçip, aynı hızla açık kapıdan içeri daldı. Bir yandan da «Anne, anneciğim» diye bağırıyordu. İkindi kahvaltısı hazırlıyan annesinin yanına varınca, bir solukta,

«Bugün ne oldu biliyor musun?» dedi, «öğretmen bana örgü örmesini öğretti.»

Anne tatlı tatlı gülümsiyerek,

«Öyle mi, yavrum?» dedi, «Çok güzel çok güzel.»

«Anneciğim, ne olur bana bir şiş versene».

«Sen kardeşine göz kulak ol, ben bir bakayım».

Anne yün torbasını karıştırdıktan sonra elinde altı ayrı renk minik yumak ve bir çift şişle döndü.

«Fatoş al bunlar senin olsun. Gel şimdi kahvaltımızı yapalım sonra ben sana bir örgü başlarım. İstediğini örersin».

Fatoş'un aklı bebeğine öreceği atkıya öylesine takılmıştı ki, önüne konanları görmüyordu bile. Gözlerini parlak renkli yumaklardan bir türlü ayıramıyordu.

Babası kızın bu sabırsızlığını görünce takıldı:

«Eyy! söyle bakalım. Bana ne öreceksin? Fatoş?»

«Ne istersen! Sana da, anneme de, Gül'e de bir sürü şey öreceğim».

Anne,

«İlkin kolay bir şeyle işe başlasan iyi olur, kızım» dedi. «Ben sana on ilmik atayım. Sen de onun üstüne işlersin». Fatoş başlanmış lâstiği büyük bir dikkatle eline aldı. Bir köşeye geçip otururak hemen işe koyuldu. Ama çok geçmeden nasıl örüleceğini unuttuğunu anladı. İlmikler birbirine karışıyor, kimisi kaçıyor, kimisi de şişlere dolanıyordu. Uzaktan onu seyreden annesi hemen kızın arkasına geçip ellerini tutarak,

«Dur ben sana hatırlatayım» dedi. Sonra yavaş yavaş nasıl örüleceğini anlatmaya başladı. «Şimdi sağ elindeki şişi birinci ilmiğin ön tarafına sok. Yok öyle değil. Oldu. Şişi kolunun üstüne dayayıp üstüne yün at ve ilmiğin içinden geçir. Güzel! İşte böyle!»

Fatoş,

«Tamam, tamam anneciğim» dedi. «Artık iyice hatırladım. İlkin ilmiğin içine şiş sokulup üstüne iplik atılıyor».

«Öyle ama yavrum, parmaklarını da ilmiklerin üstünde tutmayı unutma. Sonra şişten kurtulup kaçıverirler».

Küçük kız örmeyi kendi kendine başarıncaya kadar annesi başında durdu.

Fatoş işine öylesine dalmıştı ki, gözü dünyayı görmüyor, durmadan ilmik alıp üstüne iplik atıyordu. Bu arada dili de boş durmuyor, zor bir şey yaparken tıpkı sizinki gibi o da olanca gücüyle konuşuyordu.

Yatma vaktine kadar, bir tek ilmik bile kaçırmadan tam üç sıra ördü.

Ertesi gün okula giderken örgüsünü de çantasına koydu. Ders aralarında çıkarıp örüyordu. Arkadaşları da bu işle çok ilgilenmişlerdi.

Gül,

«Ben de annemden biraz yün istiyeyim» dedi. Ayşeyle Zehra da örgüye merak sarmışlardı.

Ertesi günden itibaren dört arkadaş öğle tatilinde ve teneffüslerde bir köşeye çekiliyor, zil çalıncaya kadar hiç başlarını kaldırmıyorlardı.

Sık sık ilmik kaçırdıklarından örgüleri bir dantel gibi delikli olmuştu. Aile bilgisi derslerinde öğretmen, geceleyin de anneleri kızlara ne yapmaları gerektiğini gösteriyorlardı.

Çok geçmeden hepsi de usta örücülerle boy ölçüşebilecek duruma gelmişlerdi. Onları görünce sınıftakilerin çoğu, hattâ erkek çocuklar bile örgü örmeğe heveslendiler. Öğretmenin başı hiç boş kalmıyordu. Kızlar küçük kardeşlerine atkılar örerlerken, oğlanlar da annelerine çaydanlık ve tencere tutacağı yapıyorlardı.

Bir gün öğretmen sınıfta Kızılay'ın nasıl bir kurum olduğunu ve görevlerini açıklarken birkaç gün önce sel felâketine uğrıyan bir köyde bir sürü insanın kış ortasında nasıl evsiz barksız kaldıklarını, minik yavruların nasıl sokakta yattıklarını uzun uzun anlatmış sonra sözlerini şöyle bitirmişti:

«Kızılay yardım elini uzatmasaydı o zavallıların hali ne olurdu? Ama unutmayın ki, bu kurumun kara günde herkese dostluk edebilmesi de ancak bizim onu desteklememize bağlıdır. Komşu kasabadaki selde açıkta kalanlara kızılayın verdiği battaniye ve yorganları ev hanımlarının kurduğu bir dernek hediye etti...»

EV SAHİBİ OLMAK İÇİN

Yapı ve Kredi Bankasının kumbaralı ikramiyeli aile cüzdanı bir gün sizi de bir ev sahibi yapabilir. Şimdiye kadar Yapı ve Kredi Bankasından birçok çocuğa apartman dairesi ve zengin para ikramiyeleri çıkmıştır.

Daha öğretmen sözlerini bitirmeden Fatoş parmağını kaldırdı.

«Öğretmenim» dedi. «Biz de bir battaniye örüp kızılaya hediye etsek nasıl olur? Siz bize yardım eder misiniz?»

Fikir hem öğretmenin hem de çocukların çok hoşuna gitmişti. Hemen işe koyuldular. Evlerden yumak yumak yün taşınmağa başlandı. Bazı anneler bu hayırlı iş için kilolarla yün bağışında bulundular.

İlkin herkes küçük küçük kareler örecek sonra da bunlar birbirine eklenecekti.

Yine Fatoş'un aklına bir şey geldi. Arkadaşlarına dönüp,

«Haydi çocuklar» dedi. «Bir örgü yarışması açalım. Bakalım kim daha çok kare örecek».

Ahmet,

«Peki» dedi. «Kazanana ne armağan verilecek?» Fatoş her şeyi bu kadar inceden inceye düşünmemişti. «Bilmem» dedi, «Ama bu bir şey değil. Öğretmene sorarız, olur biter».

Öğretmen çocukların, harçlıklarını biriktirerek kitap, kalem, defter gibi armağanlar alabilecekleri gibi evde fazla olan bazı şeylerle bir «Örgü Piyangosu» yapabileceklerini söyledi.

Hemen büyük bir sandık buldular, üstüne «Örgü yarışması Talihlileri» vazdılar.

Bu yarışma haberi bütün okula yayılınca katılanların sayısı da günden güne artmağa başladı.

Yün örmekten Fatoş'un parmakları su toplamıştı. Bir kırmızı bir yeşil, bir de mavi kare bitirmişti. Aradan üç hafta geçmişti. Yarışma süresi dolmak üzereydi. Bir kare ördükten sonra, erkek çocukların çoğu bunun hiç de öyle sanıldığı kadar kolay bir iş olmadığını anlıyarak çekilmişlerdi. Ama kızların gayreti her gün biraz daha artıyordu. Birinciliği alabilmek için bütün güçleriyle çabalayıp duruyorlardı.

Örgülerin teslim edileceği gün Fatoş büyük bir ümitle okula gitti. Altı kare örmüştü. Sınıfının birincisiydi. Fakat birkaç gün sonra sonuçlar okunduğunda durum hiç de umduğu gibi çıkmadı. Birinciliği büyük sınıflardan bir kız kazanmıştı.

Herkesin adını okuduktan sonra başöğretmen sözlerini şöyle bitirdi:

«Bu arada, Fatoş Çetin'e de okulun bir armağanını vermekle büyük bir kıvanç duyuyorum. Bu battaniye fikri onun olduğu gibi, yarışma yapılmasını da ileri süren odur. Kendisini okul adına candan kutlarım. Yarışma yapılmasaydı, battaniyemiz mutlaka yarıda kalacaktı. Halbuki şimdi okulumuz kızılaya bir değil iki battaniye hediye ediyor.»

Çocuklar Fatoş'u uzun uzun alkışladılar.

BUNU MUTLAKA DENEYİN!

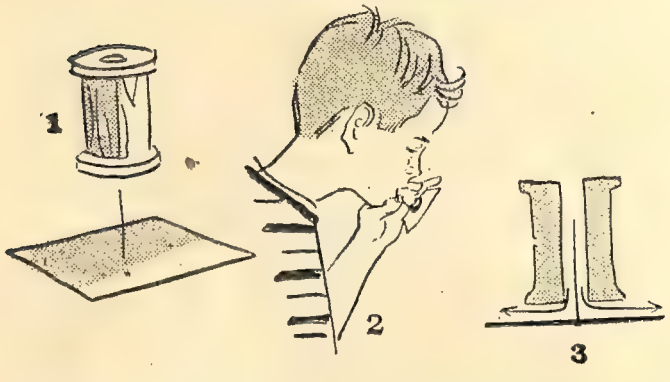

Gereken şeyler: Boş bir iplik makarası. ufak bir karton parçası ve bunun ortasına 1. şekildeki gibi takılmış bir toplu iğne.

Gerçekten hayli şaşırtıcı bir oyun. Makaranın bir ucundan bütün gücünüzle üfledikçe kartonun öteki uca iyice yapıştığını göreceksiniz.

2. şekildeki gibi kartonu makaranın bir ucuna koyup üfleyinceye kadar elinizle tutun. Önce sizi biraz uğraştırır. İlkin başınızı yukarı kaldırıp havaya doğru üflemeniz daha iyi olur. Daha sonra aşağı doğru üflediğiniz halde kâğıt yere düşmez.

Kâğıdı makaranın içindeki havayı içinize çekerek de aynı şekilde deliğe yapıştırabilirsiniz ama bu herkesin bildiği, bir şeydir. Ama üfleyince düşmemesi insanı şaşırtmaz mı?

KÂĞIT NİÇİN DÜŞMÜYOR?

Makaranın içindeki havayı içinize çektiğinizde içerdeki hava basıncını azaltmış oluyorsunuz. Dıştaki basınç fazla olduğundan karton makaraya doğru itilir.

Kâğıdı dışarı doğru üflediğinizde de hava 3. şekilde oklarla gösterildiği gibi dışarı çıkar. Fizik kurallarına göre hava kütlesi hareket ederken basıncı da düşer. İşte makaranın ucuyla kâğıt arasında da böyle bir olay meydana gelir. Bu yüzden de ne kadar hızlı üflerseniz dıştaki havanın da basıncı o kadar yüksek olur. İğne kâğıdın yanlara kaymasını önler.

Bu güzel kış manzarasının bazı yerlerine 5 eşya gizlenmiş. Bakalım bunları hemen bulabilecek misiniz?

Cevapları : İki Eldiven, bir atkı, bir pipo, bir başlık.

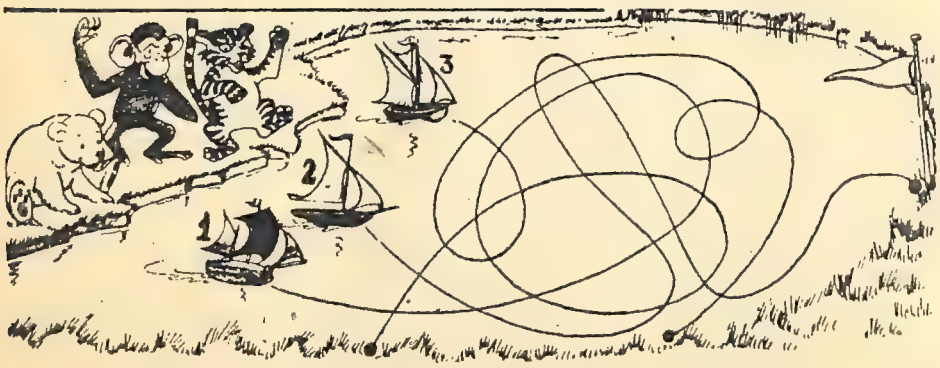

Küçük ayı, maymun ve kedi kardeşler gemilerini yarıştırıyorlar. Bayrağa kimin gemisinin ulaşacağını bir bakışta bulabilecek misiniz?

Büyük Papirüs Kitaplığı

O devirlerde yeryüzünün hiç bir yerinde öyle bir kitaplık yoktu. Bu yüzden, eski Mısırlılar, İskenderiye'deki o büyük kültür merkeziyle haklı olarak çok övünürlerdi. Burada çeşitli konular üzerinde binlerce eser toplanmıştı. Öyle ki, hukuk, astronomi, tıp, biyoloji, felsefe kısacası o zaman insanların bildiği her konudan ne isterseniz bulabilirdiniz.

İskenderiye'deki büyük kitaplık denilince gözünüzün önüne raflar üzerine alfabe sırasına göre düzenlenmiş cilt cilt kitaplarla dolu bir yer gelmesin sakın. Bunlar tıpkı dükkânlarda gördüğünüz paket kâğıtları gibi tomarlar halinde sarılıp raflara yerleştirilmişti. Yalnız en çok okunanlar en üste konulmuş, aranılan şey kolayca bulunabilsin diye de hepsi etiketlenmişti. Her tomarın ucundan, üstünde kitabın adı, konusu ve yazarın ismi bulunan bir levha sarkardı. Kitapların bir kısmının üstlerine sağlam keten kaplar geçirilmişti. Bazı Papirüs levhalarının iki kenarına ince tahtalar tutturulmuştu. Bunlar büyük bir kullanma kolaylığı sağlardı.

Günümüzde bir kitaplıkta istediğimiz kitabı bulmak bir iki dakikalık bir iştir. Ama milâttan önceki yıllarda işler bambaşkaydı. Bir defa bir öğrencinin İskenderiye kitaplığına girebilmesi büyük bir şans işiydi. Sonra kitaplık memurunun istenilen papirüsü bulabilmesi de hayli çetindi, o da bir bakıma talihe kalmış bir şeydi.

Diyelim ki öğrenci Yunan tarihine ait bilgisini tazelemek istiyor. Maraton savaşını nerede bulabileceğini araştırıyor. Kitaplık memuru kültürlü bir kimsedir. Hemen büyük kataloğa bakarak Herodot'un bu savaşı dokuz ciltlik tarihinin beşinci bölümünde anlattığını buluverir.

Böylece aranılan bilginin yeri kestirilip papirüsü bulunduktan sonra da bütün güçlükler ortadan kalkmış değildir. Bu defa da Maraton savaşının eldeki Papirüs tomarının neresinde olduğu meselesi çıkar. Bunun ne kadar zor bir şey olduğu hiç aklınıza gelmemişti değil mi? Bugün aradığımız belirli bir konuyu kitabın önünde veya arkasındaki cetvellerden kolayca bulabiliyorsunuz da ondan. O devirde yaşıyan öğrencinin, bu papirüs kitabı iki ucundaki tahtalardan tutarak, sayfa sayfa gözden geçirmesi, bir eliyle okuduğu sayfayı çevirirken bir eliyle de ucunu bıraktığı için rulo haline gelen Papirüs destesini açması gerekirdi. Okuyucu ne kadar tecrübeli olursa olsun gene de çok zaman alırdı bu iş. Sonra bir cümlenin nerede bitip ötekinin nerede başladığını anlıyabilmesi için okuyucunun çok dikkatli olması gerekiyordu. Çünkü noktalama işaretleri, büyük küçük harf diye bir şey yoktu. Yazıda kullanılan işaretlerin hepsi aynı boydaydı ve aralıksız olarak birbiri ardınca sıralanırlardı.

Saatlerce araştırdıktan

sonra papirüs destesinin sonuna doğru bizim Mısırlı öğrenci aradığını bulurdu... Şimdi onunla birlikte Heredot'un Maraton savaşına ait yazdıklarından bir parçayı gözden geçirelim:

«Onlar (Persler) Yunanlıların hızla ilerlediğini görünce, karşı koymak için hazırlandılar. Atinalılara ölüme koşan deliler gözüyle bakıyorlardı. Çünkü Atinalılar içlerinde bir tek süvari bile bulunmayan oksuz, yaysız bir avuç adamdan ibarettiler. Persler böyle düşünüyorlardı. Ama Atinalılar tek sıra halinde dizilip, tarihe kaydedilmeğe değer bir savaşa giriştiler. Bence bunlar, yeni bir savaşma tarzını, tek sıra halinde düşmana saldırmayı, ilk defa keşfeden kahramanlardı.»

Papirüs yapraklarının çevrilirken katlanması sonra bunların tekrar açılması yazıların bozulmasına sebep oluyordu. Bu yüzden kitaplıkta eskiyen kısımları tekrar yazmakla görevli bir sürü kâtip vardı.

M. Ö. 200 yılında kitap satışı, yeni yeni kitapların yazılması ve eskilerinin kopya edilmesi işi o zamana kadar görülmemiş bir derecede arttı.

Bunun üstüne o devirde bütün Akdeniz ülkelerinin kâğıt ihtiyacını karşılıyan Mısır bu önemli maddenin dışarıya satılmasını yasakladı.

Acaba Mısır bu son derece kârlı gelir kaynağından neden vazgeçmişti? Sebebi bazılarının ileri sürdüğü gibi İskenderiye'deki kitaplıkla boy ölçüşmeğe kalkışanlara engel olmak mıydı?

Bu sırada Asya kıyılarındaki Bergama'da sarp bir dağın tepesinde bir Yunan kıralı kocaman bir kütüphane yaptırmıştı. Papirüs olmadığı için de rafların bomboş kalmasına taraftar değildi. Kıral deri üzerine yazı yazmanın yerinde olacağı kanısındaydı. Bu yüzden de hemen yüzyıllar öncesi uygulanan eski usule baş vuruldu.

Deri çok kalın, sert, hem yazı yazılması hem de okurken kullanılması hayli güç olan bir şeydi. Kütüphaneyi deriden kitaplarla doldurabilmek için bu işin geliştirilmesi gerekiyordu.

Kıralın isteği üzerine Bergamalı dericiler çalışmalara başladılar. Yaptıkları birçok denemelerden sonra deriyi ince ince tabakalara ayırıp bunları çerçevelere geçirme yollarını buldular. Bu hayli emek ve ustalık istiyen bir işti. Ama uğraşmaları boşa gitmedi, sonunda yazı yazmağa çok elverişli bir yazı maddesi elde ettiler. Çok ince ve kolayca bükülebildiği halde açılıp kapanırken yırtılmıyacak kadar da dayanıklıydı. Pürüzsüz yüzeyi mürekkebi emdiğinden yazı yazmak çok kolaydı. Üstelik Papirüs üzerine yazı yazanların en çok korktukları şey de deri üstüne yazanların başına gelmiyor, kalem deriyi yırtmıyordu. Mısır'ın aldığı karara verilen cevap işte buydu: Papirüsten çok daha elverişli bir yazı maddesi bulunmuştu.

Böylece geliştirilen parşömenin tek kusuru pahalı olmasıydı.

Çok geçmeden Mısır tekrar dış pazarlara Papirüs yağdırarak parşömen satışını azalttı. Ama yine de kullanılmasına engel olamadı. Artık iyice zenginleşmiş olan kıralın kitaplığına durmadan parşömen üzerine yazılmış kitaplar ekleniyordu. Sonunda İskenderiye kütüphanesi büyük bir felâkete uğradı. M. Ö. 47 de Sezar Mısır'dayken, limanda gemilerde çıkan bir yangından sıçrayan kıvılcımlar kütüphaneyi de tutuşturdu.

Kitaplık binası kısa zamanda onarıldıysa da yanan binlerce cilt kitap kolay kolay yerine konamadı. Sonraları Mark Antuvan boş rafları tekrar doldurmanın yolunu buldu. Bergama'daki

(Devamı S. 50 de)

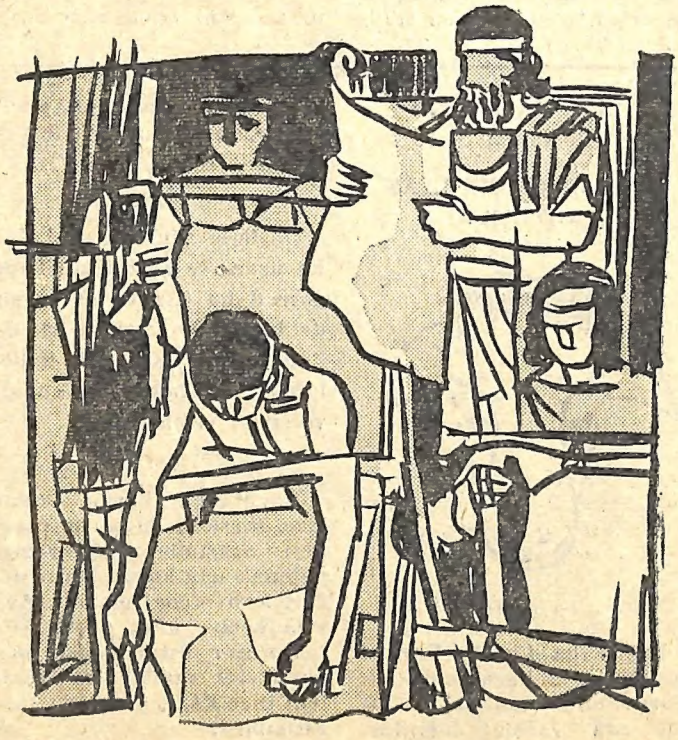

BÜYÜK PAPİRÜS KİTAPLIĞI

(Baştarafı S. 48 de)

kıral kütüphanesinde bulunan kitapları gemiye yükletip Mısır kıraliçesi Kleopatra'ya hediye olarak gönderdi.

Ama yine de yananların hepsini yerine koymak mümkün olmadı. Bunun bir sonucu olarak da bugün geçmişe ait bilgilerimizde büyük boşluklar bulunmaktadır. Görüyorsunuz ya o devirdeki bir yangının etkileri taa günümüze kadar gelmektedir.

★

BİR OYUN OYNAYALIM MI?

(Baştarafı S. 12 de)

tün oyuncuları görmelidirler. Ama birbirleriyle konuşan oyuncular hiçbir zaman sözlerini seyirciye dönerek söylememeliler. Çünkü seyirciler değil, oyuncular arasında oynanan bir şeydir oyun. Sahneye koyucu hareketlerin, tabiî, güzel, sade ve kesin olmalarını sağlamalı. Belirsiz, anlamsız hareketler seyircileri rahatsız eder. Anlatmak istediğinizi en kısa, en etkili yoldan vermeli. Danslar verilmek istenen havaya uygun, yapmacıksız hareketlerle düzenlenmeli. Herkesin elinden gelir bu iş.

İşte size tiyatronun birkaç güçlüğü. Ama sakın yılmayın bunlardan. (İnsanlar hünerli bebeklerdir, her şeyin üstesinden gelebilirler) deyip, durmadan çalışın... Haydi, başarılar...

★

HANGİSİ DAHA İYİ

(Baştarafı S. 6 da)

zum siz niye gidiyorsunuz sanki? Burada kalsanız, hep beraber otursak olmaz mı yani?»

Ötekiler duyduklarına bir anlam verememişlerdi. Tavşan kocaman kulaklarını havaya dikmiş, baykuş gözlerini faltaşı gibi açmış şaşkın şaşkın birbirlerine bakışıp duruyorlardı.

Sonra kendilerine gelerek hep bir ağızdan,

«Sağol» dediler. «Seve seve kalırız.»

Köstebek hemen kalkıp masanın etrafına iki sandalye çekti. Dolaptan üç tabak çıkarıp tek başına yemeyi tasarladığı çorbayı üçe bölüştürdü.

Güle söyliye çorbalarını içmeye başladılar. Odayı bambaşka bir hava doldurmuştu. Sıcak, samimî, candan bir dostluk havası. Bencil köstebeği böylesine değiştiren de bu olsa gerek Sanki az önce tek başına yaşamanın öyle kolay kolay ele geçmez bir nimet olduğunu öve öve bitiremiyen kendisi değildi! Herkese türlü türlü şakalar yapmasına, hikâyeler, fıkralar anlatmasına bakılırsa gerçek dostluğun değerini anlamışa benziyor. Hele şu sözleri düşüncelerini, nasıl da değiştiriverdiğini açıkça ortaya koymuyor mu?

«Ne iyi ettiniz de burada kaldınız. Meğer sofranın kalabalık olması ne güzel şeymiş. İnsanın iştahı açılıyor, doğrusu.»

Bir ara çıngırakli yılan gözlerinin önüne geldi. Tüyleri diken diken olmuştu.

«Yok, yok» dedi. «İmkânsızdı onun da aramıza katılması. Amacı düşmanlıktı. Dostluk değil.»

OYUN MASKELERİ

Baştarafı S. 16 da)

DİĞERLERİ İÇİN UFAK NOTLAR :

KOYUN

Baş daha küçük. Boynuz yerine sarkık küçük kulaklar. Gördüğünüz gibi öbür kısımlarda hiçbir değişiklik yok. Koç maskesini nasıl yaptıysanız bunu da öyle yapacaksınız.

AT

Gözlerle ağız mesafesi daha uzun, ve ağız kısmı koça göre daha dar, Geniş burun delikleri var. Ayrıca, istenilirse, ağzına birkaç diş takılabilir. AT beyaz kartondan ve siyah yeleli olabilir.

KEÇİ

Büyüklüğü koyun kadar Keçi maskesi ile koyun maskesi arasında bir ayırma yapmak için koyun beyaz diğeri kahverengi olabilir. Ayrıca keçiye ufak düşük kulaklarının üstüne dik, ince boynuzlar takılabilir. Sakalı için ince kâğıt parçaları sarkıtılabilir.

REHBER AMCA

EV EŞYALARI SERGİSİ
Rehber, beni mutfak eşyaları bölümüne götür.
İyi bir bahşiş görundu!
Hay! Hay efendim! Bu taraftan.
HALI
MOBİLYA
Merdivenlerden çıkıp en üst kata.

MUTFAK EŞYASI
İşte burası.
Bu ne kalabalık böyle? İğne atsan yere düşmiyecek! Oralara gitmeyi göze alamam doğrusu.
Bu işi de yok yere elden kaçırdım. Koskoca günde elime bir kuruş bile geçmedi.
İHİ İHİ AH!

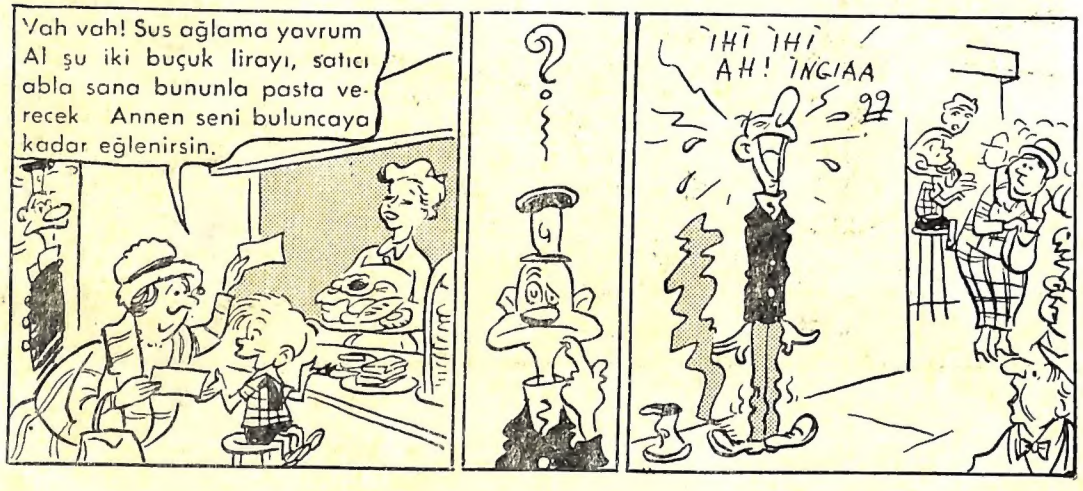
Yah yah! Sus ağlama yavrum Al şu iki buçuk lirayı, satıcı abla sana bununla pasta verecek Annen seni buluncaya kadar eğlenirsin.
İHİ İHİ AH! İNGIAA

Minik'ler

Çizen: İBR. ERŞAKAS

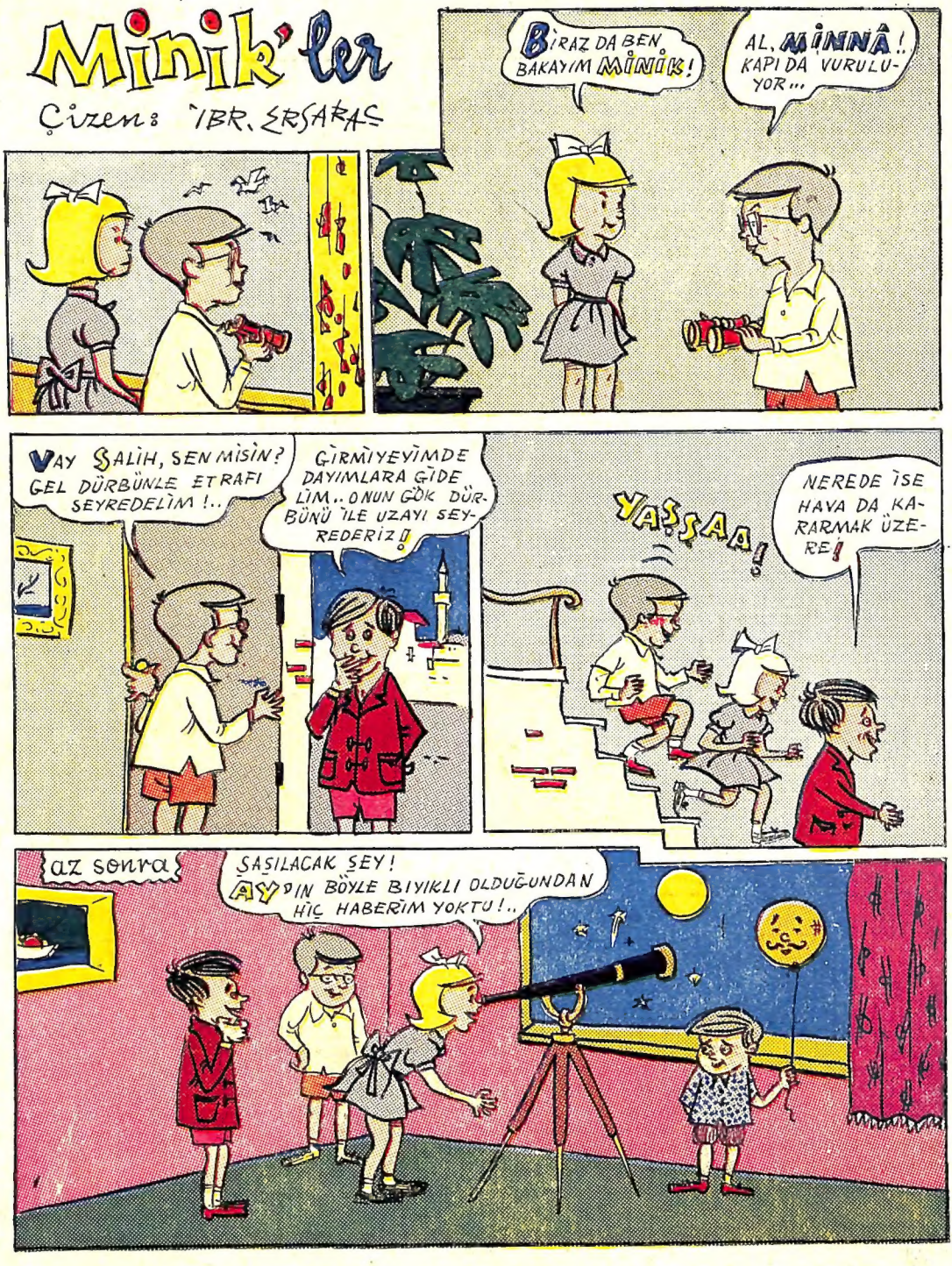

Doğan Kardeş Yapı ve Kredi Bankasının bir kültür hizmetidir.